Ազգ
Azg

Դեկտեմբեր 31
Ուրբաթ
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիվ 252 (503)
գինը՝ 25 ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Մոսկվա

Միջադեպը վերջնականապես հարթվեց

Ռուսաստանի ԱԳՆ մամուլի կենտրոնում դեկտեմբերի 28-ին կայացած բրիֆինգի ընթացքում հաղորդվել է, թե դեկտեմբերի 23-24-ին Ասգաբադում կայացած հանդիպումների եւ զրույցների ընթացքում կարգավորվել է հայ-ադրբեջանական սահմանի վրա՝ Ռուսաստանի միջնորդական առաքելության հետ պատահած միջադեպը: Հաղորդման մեջ այնուհետեւ ասվել է, որ ՌԴ ԱԳՆ-ում մտահոգված են հակազդեցության մեջ բեկում մտցնելու նպատակով հակամարտության գոտում կողմերից որեւէ մեկի հակահարձակման եւ ռազմական գործողությունների վերսկսմամբ: Դա կրկին ծախողել է Ադրբեջանի եւ Լ. Ղարաբաղի միջեւ կրակի դադարեցման խաղաղարար ջանքերը: Հավկապես անհանգստացնում է վերջին ժամանակներում իրենց ծայրահեղականությամբ հայտնի արտաքին ուժերի ընդգրկումը հակամարտության մեջ: Փաստ, որը ոչ մի կերպ չի կարող նպաստել հակամարտության խաղաղական կարգավորմանը: «Բացի այդ, մենք միանշանակորեն դատապարտում ենք վարձկանությունը եւ վարձկաններ հավաքագրելը», ասվել է հաղորդման ընթացքում. ■

Տարեմուտի խոհեր եւ բարեմաղթութիւններ

Յաղթանակներով ու զրկանքներով, յաջողութիւններով եւ ընկրկումներով մի տարի եւս բոլորեց Հայոց հայրենիքը՝ Հայաստանի Հանրապետութիւնը եւ Արցախը: Ռազմական յաղթանակներ՝ ճակատների վրայ, տնտեսական ու ֆինանսական զրկանքներ՝ ամէն տեղ, բոլոր մակարդակներում, յաջողութիւններ՝ միջազգային ու երջանային յարաբերութիւնների լաբիրինթոսում չկորելու, միջպետական դաժան խարդաւանքներին կուլ չգնալու, ներքաղաքական կեանքում հակադրութիւններով հանդերձ միասնութիւն կազմելու ասպարէզում:

Փորձութիւններով ու փորձանքներով լի տարի եղաւ 1993 թուականը մեր ժողովրդի համար ի Հայաստան, ի Ղարաբաղ եւ ի Սփիւռս աշխարհի: Բայց դիմացանք ու շարունակում ենք դիմանալ: Ազգովին: Փոխօգնութեամբ: Կորուստներ շատ կրեցինք, բայց ի լուր ամենեցուն ապացուցեցինք, թէ հայ ժողովուրդն արժանի է իր ուրոյն, անկախ պետականութիւնը ունենալու, իր սեփական հողը, այդ հողի վրայ իր սեփական ազգային պետական կեանքը կերտելու: Դժուարին տեղանք, փորձանաւոր միջավայր, անբարենպաստ պայմաններ: Սա՛ է ճակատագրուել մեզ ազգերի ծնունդից անտի: Եւ մենք արդէն գիտենք, որ որբեգիր պետութիւններ՝ չեն լինում: Պետութիւններ լինում են կամ չեն լինում պարզապէս: Եւ մենք որոշել ենք լինել, եւ վերադարձ չկա՛յ դէպի անցեալը, դէպի գաղութային կեանքը: Ամէն գնով դիմակայելու ենք նաեւ նոր գաղութարարութեանը: Դիմակայելու ենք բոլոր դժուարութիւններին, զրկանքներին, դաժան ձմռանը, սառսափելի մութին, անսուաղութեանը: Դեռեւս յաղթահարելու ենք շատ խոչընդոտներ, «օրյեկտիւ եւ սուբյեկտիւ» շատ դժվարութիւններ, մինչեւ որ կեանքն սկսի բնականոն հուն մտնել:

Ախտապենք, որպէսզի այդ անցումը լինի արագ:

Չգստենք, որպէսզի անցումը մեզ տանի դէպի իսկական ռամկավարութիւն, դէպի իսկական ազատականութիւն, այս վայրագ վաճառք վերավաճառից դէպի իսկական արդիւնաբերութիւն, զարգացած գիւղատնտեսութիւն, ընկերային ապահովութիւն, արգասաւոր յարաբերութիւններ, դէպի հայ ժողովրդի բնատուր ձեռներէցութեան ամբողջական ծաղկումը:

Մաղթենք, որ ժամանող 1994 թուականը այդ անցումը արագացնող տարի լինի: Լինի տարի ոգեւորութեան, իմաստնութեան, փոխադարձ հանդուրժողականութեան, արցախեան պատերազմի բարեհաջող աւարտի, ապաշրջափակման եւ խաղաղութեան:

Ամանորի առթիւ մեր բոլոր ընթերցողներին՝ Հայաստանում թէ Սփիւռքում, մեր աշխատակիցներին, թղթակիցներին, մամուլի հետ համագործակցող բոլոր գերատեսչութիւններին, կազմակերպութիւններին եւ հայ մամուլի բոլոր ծառայողներին ու պաշտօնյաներին, բոլոր հովանաւորներին ու նպաստողներին բարեմաղթում ենք ամենայն բարիք:

Թող շնորհաւոր լինի բոլորի Նոր տարին: ■

ՈՉՆՉԱՑՎԵՑ ԹՇՆԱՄՈՒ ԵՎՍ 95 ԶԻՆՎՈՐ

Երեկ եւ նախորդ գիշեր խաղաղությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում շարունակում էր մնալ ծայրաստիճան լարված: Մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը հաղորդում է, թե ԼՂՀ պաշտպանության շտաբի տվյալներով, ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումներն այս անգամ փորձում էին ճեղքել պաշտպանության ուժերի պաշտպանական շղթան արեւելքում Աղդամի ուղղությամբ: Դեկտեմբերի 29-ի ուշ երեկոյան ռազմաճակատի այս հատվածում տեղի ունեցած կատաղի մարտերի ընթացքում ոչնչացվել է ադրբեջանական բանակի 45 զինվոր, հայկական կողմից զոհվել է 5 զինվոր: Կան նաեւ վիրավորներ, որոնց թիվը ճշտվում է:

Երեկ առավոտյան Մարտակերտի շրջանում եւ ռազմաճակատի հարավարեւելյան հատվածում մարտական գործողությունները վերսկսվել են, սակայն օրվա ընթացքում Մարտակերտի հատվածում կողմերը բանծր ծանրախոսի պատճառով դադարեցրել են մարտը: Այստեղ երեկ ժամը 16-ի դրությամբ խաղաղությունը համեմատաբար հանգիստ էր: Մինչդեռ նույն ժամին կատաղի մարտեր էին ընթանում արեւելքում Աղդամի ուղղությամբ: Մանրամասնությունները ճշտվում են:

Համատեղելով ավելի վաղ մեր հայտնած տեղեկությունը՝ Սնարf գործակալությունը հաղորդում է, թե դեկտեմբերի 29-ին պաշտպանության ուժերին հաջողվել է Մարտակերտի շրջանի Պուշկի Ցալ բարձունքի մերձակայքում ոչնչացնել հակառակորդի 50 զինվոր: Ըստ նույն աղբյուրների, ԼՂՀ ռազմական դիտորդներն այն կարծիքին են, թե ադրբեջանական բանակի ներկա գործերը նպատակ ունեն գտնել պաշտպանության ռազմաճակատի համեմատաբար թույլ հատվածները եւ փորձել առաջ շարժվել խորանալով Ղարաբաղի տարածքում: «Ազգ»

Երեւան

Ադրբեջանը դարձյալ փորձում է Հայաստանին քաշել պատերազմի մեջ

ՀՀ ԱԳՆ հայտարարությունը

Չորեքշաբթի, դեկտեմբերի 29-ին ՀՀ արտգործնախարարությունը նոտա է հղել Ադրբեջանի արտգործնախարարությանը, որում մասնավորապես ասվում է, թե նույն օրը դեկտեմբերի 29-ին, առավոտյան ժամը 10.30-ից Ադրբեջանի Թովուզի եւ Ղազախի շրջաններից «Գրադ» կայանքներից եւ հեռահար հրետանից, անձնախաղեր հրետակոծության ենթարկվել են Հայաստանի Հանրապետության Նոյեմբերյանի, Իջեւանի, Տավուշի շրջկենտրոնները եւ այլ բնակավայրեր: Օրվա ընթացքում հրետակոծության են ենթարկվել նաեւ հայ-ադրբեջանական սահմանի ուղղ՝ հատվածներ, մասնավորապես Սիսիանի շրջանը:

Նշված շրջաններին հասցված է զգալի նյութական վնաս, կան ավերածություններ եւ զոհեր խաղաղ բնակչության շրջանում:

Լեռնային Ղարաբաղի նկատմամբ դեկտեմբերի 21-ից սկսած լայնածավալ հարձակման ֆոնի վրա Ադրբեջանի գործողությունները չի կարելի գնահատել այլ կերպ, քան մի կողմից՝ հրաժարում ղարաբաղյան հիմնահարցի խաղաղ կարգավորման ընթացքից, մյուս կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետությանը պատերազմի մեջ ներքաշելու եւս մի, նոր փորձ:

Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունը վճռական բողոք է հայտնում ադրբեջանական կողմին եւ շեշտում, որ նման քաղաքականությունը վտանգավոր է ամբողջ տարածաշրջանի կայունության համար եւ անհարիր է միջազգային հանրության ջանքերին: Ադրբեջանը մերժելով ԵԱՀԽ-ի Մինսկի խմբի ջանքերը, Ռուսաստանի Դաշնության խաղաղարար միջնորդությունը, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւերը, փաստորեն, իրեն դուրս է դնում միջազգային հանրությունից:

Վճռականորեն մերժելով ադրբեջանական կողմի նման քաղաքական կեցվածքը, Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունը լիազորված է հայտարարելու, որ Հայաստանն իրեն իրավունք է վերապահում նման գործողությունների կրկնության դեպքում պատասխանել համարժեք կերպով: ■

«Մամուլը ընչահեղձ է լինում», ահազանգում է ՌԱԿ-ը

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունն իր վերջին 2 նիստերի ընթացքում ի շարս այլ հարցերի քննարկելով Հայաստանում մամուլի եւ զանգվածային լրատվության մյուս միջոցների վիճակը, հանգել է եկել հետեւյալ հայտարարությամբ, պատասխանատուների ուշադրության հանձնելով այն մտահոգիչ կացությունը, որը տիրում է այդ ասպարեզում: Միաժամանակ ՌԱԿ-ի գրասենյակից մեզ հայտնեցին, թե Հանրապետական վարչությունը որոշել է մոտիկ ապագայում մամուլի եւ լրատվության մյուս միջոցների ներկայացուցիչներին հրավիրել հարցի լայն քննարկման, որի մասին կհայտարարվի առանձին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ազատ մամուլի խոսքի եւ կարծիքի ազատության հաստատումը Հայաստանում, վերջին տարիների ժողովրդավարական վերափոխումների հիմնարար նվաճումներից է: Տեղեկացված լինելու հասարակության իրավունքի ընդունումը մեր հանրապետությունում առաջընթաց կարեւոր քայլ է դարձել համընդհանուր իրավունքների ճանաչման ուղղությամբ: Եւ ազատ մամուլը, զանգվածային լրատվության մյուս միջոցների ազատ գործունեության անկայունությունն ամեր եռաշխիքն է այդ իրավունքների:

Սակայն վերջերս, տնտեսական ճգնաժամի, լրագրային թղթի, տպարանային ծախսերի վառելիքի եւ տարբեր ծառայությունների տարտղանման գների, ինչպես նաեւ իշխանության ուշ սպալների մի շարքանվոր ու երբեմն անտարբեր վերաբերմունքի հետեւանքով, մամուլը Հայաստանում հայտնվել է սոցիալ-տեղի կացության մեջ՝ ուշ թերթերի ինքնափակում, ուրիշների սպառնալի՝ ընթերցողների պահանջարկով չպայմանավորված նվազում, ավելին խոլ մասր եւ ոչ արդիական լրատվական համակարգի փլուզում: Մյուս կողմից, ընդհակառակն, նկատվում է հարկատուներից զանձվող սուղ միջոցների հաշվին պահվող «պետական» զանգվածային լրատվության միջոցների (մամուլ, հեռուստատեսություն, ռադիո) վրա հատատված մենաշնորհային մենաշնորհի առողջություն: Պակաս վտանգավոր չէ նաեւ այսպես կոչված դեղին, զաղափարազուրկ, այլասերող մամուլի բարգավաճումը, որն աղավաղում է խոսքի ազատության գաղափարը Հայաստանում, բթացնելով մարդկանց գիտակցությունը:

Տես էջ 2

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հայտարարությունը գազատարի պայթեցման կապակցությամբ: Պայթեցված գազատարի վերականգնման եւ բեռնափոխադրումների կարգավորման կապակցությամբ վրաց իշխանությունների հետ բանակցությունների նպատակով Թբիլիսիում են գտնվում Հայաստանի Հանրապետության փոխվարչապետ Վիգեն Չիտեչյանը եւ ՀՀ պետնախարար Վազգեն Ծաթրյանը: Հայաստանի սահմանից դեպի հյուսիս, Վրաստանի Մառնեուլի շրջանի ադրբեջանաբնակ վայրում դեկտեմբերի 24-ին պայթեցված գազատարի վերականգնման նպատակով վթարի վայր ժամանած Հայաստանի դեկավարության ներկայացուցիչների եւ վրաց մասնագետների ու իրավապահ մարմինների նկատմամբ ադրբեջանական բանակի կողմից կատարվել է լկտի ռմբակոծում եւ փաստորեն արգելվել է սկսել գազատարի վերականգնման աշխատանքները: Հայաստանի կառավարությունը դա գնահատում է որպես ինքնիշխան երկրի ներքին գործերին կոպիտ միջամտություն, որը նոր, անկանխատեսելի հետեւանքներով հղի լարվածություն է ստեղծում տարածաշրջանում: Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը հույս է հայտնում, որ Վրաստանի իշխանությունները համարժեք քայլեր կձեռնարկեն կասեցնելու ադրբեջանական կողմի ոտնձգությունները, իսկ Ադրբեջանի ղեկավարությունը կհրաժարվի այլ երկրների տարածքում դիվերսիոն գործողություններից, որոնք ուղղակիորեն դիպչում են Հայաստանի կենսական շահերին:

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայություն

Աշխարհ

Էստոնիայի կառավարությունը համաձայն է ժամկետներին

Էստոնիայի կառավարությունը ըստ էության համաձայն է Ռուսաստանի առաջարկած զորքերի դուրսբերման ժամկետին՝ 1994 թ. օգոստոսի 31: Այս մասին լրագրողներին հայտնեց կառավարության նախագահ Մարտ Լաարը: ԷՏԱ գործակալության տվյալներով, Լաարը հայտարարեց, թե արտաքին գործերի ծառայությունները օժանդակել են Էստոնիայից եւ Լատվիայից ռուսական զորքերը դուրս բերելու ժամանակացույց ստեղծելու պահանջին: Վարչապետն ընդգծեց նաեւ, որ փաստաթուղթը պետք է ամենայն կարգով նախատեսի զոհային ստորաբաժանումների շուտափույթ դուրսբերումը եւ պահեստների վակուացիան: Լաարը նկատեց նաեւ, որ խոստացված է լուծել սովետ ժամկետում Պալդիսկի քաղաքի ապառազմականացման հարցը, որտեղ տեղակայված էր Ռուսաստանի ռազմածովային ուժերի ուսումնական կենտրոնի միջուկային ռեակտորը: Սնարf

Ժիրինովսկին հրեա՞ է

Դեկտեմբերի 28-ին Իսրայելի պաշտոնյաները հայտնեցին, թե ռուս ազգայնական քաղաքագետ Վլադիմիր Ժիրինովսկին, որը հայտնի է իր հակահրեական եղույթներով, 10 տարի առաջ դիմել է Իսրայել ներգաղթելու համար: 70-ական եւ 80-ական թվականների ընթացքում ավելի քան մեկ միլիոն հրեաներ են ներգաղթել Իսրայել, ընտանիքների վերամիավորման պատրվակով: Ժիրինովսկու հրավերը է ուղարկվել 1983 թ., սակայն նա չի հետեւել փաստաթղթերի ձեւակերպման ընթացքին: Ժիրինովսկու հոր անունը Վոլֆ է, որը ռուսական հրեաների համար սովորական անուն է, եւ նրա նախկին ընկերները պնդում են, թե Ժիրինովսկին հայտնել է իրենց որ իր հայրը հրեա է: Այս ամսվա սկզբին Ժիրինովսկին հերքում էր իր հրեա լինելը, հայտարարելով. «Իմ մայրը ռուս է, իմ հայրը ռուս է, իմ կինը ռուս է, իմ որդին ռուս է: Ամբողջ ընտանիքով ռուսներ ենք»: Նյու Յորք Թայմս

Սանտա Կլաուսի գերեզմանը Թուրքիայում է

Ինչպես հայտնեց Փարիզի «Մոնդ» թերթը, միջազգային հնագիտական արշավախումբը թուրքական փոքրիկ Դեմրե գյուղում հայտնաբերեց սուրբ Նիկողայոսի գերեզմանը, որը Ծննդյան տոների Սանտա Կլաուսի (Ձմեռ պապի) նախատիպն է: Նիկողայոս 4-րդ դարում ապրած բյուզանդական եպիսկոպոս էր, որը հետագայում սուրբ է համարվել: Ըստ ավանդության, նա 3 պարկ ոսկի էր նվիրել 3 անօժիտ աղջիկների, որոնց հուսահատված հայրը ոչ մի՝ կերպ չէր կարողանում ամուսնացնել: Պարկերը պատուհանից նետվել էին նրանց տուն: Հենց այդ ժամանակից էլ առաջացել է Սանտա Կլաուսի կողմից անանուն նվերներ սալու ավանդույթը: 18-րդ դարում, երբ Արեւմտյան Եվրոպայում վերափոխում էին օրացույցը, սուրբ Նիկողայի օրը սկսեցին խառնել Սուրբ Ծննդի հետ: Հնագետների այս հայտնագործությունն ապացուցում է, որ սուրբ Նիկողայոսը, որը ժամանակակից Թուրքիայի, նախկին Բյուզանդիայի, այս երջանի ծնունդ է համարվում (նա ծնվել է Պատարա քաղաքում), թաղված է Դեմրե գյուղում, որը միջին դարերում ծովայիններն անվանում էին սուրբ Նիկողայի կղզի: 1087 թ. հատուկ մի արշավախումբ ամյունի մնացորդները տեղափոխեց իտալական Բարի քաղաք, որտեղից այն բաժին չհասնի արաբ զավթիչներին: Սնարf

digitised by A.R.A.R.@

ՌԱԿ

Մամուլը ընչահեղձ է լինում

Սկիզբը էջ 1

Վերջին շրջանում հետզհետե ավելի են ընդլայնվում իշխանության որոշ մարմինների անբարյացակամ, անհանդուրժող վերաբերմունքի դրսեւորումները մամուլի նկատմամբ: Խոսքը հատկապես վերաբերում է մի շարք թերթերի նկատմամբ ՀՀ արտգործնախարարության որդեգրած կեցվածքին: Նախարարություն, որն իր բնույթով իսկ կոչված է ամենասերտ հարաբերությունների մեջ լինել մամուլի եւ լրագրողների հետ, քանզի Հայաստանը գտնվում է արտաքին քաղաքական պատերազմ մղելու ստիպողության տակ: Մի շարք նախարարություններ ու գերատեսչություններ մամուլի առաջ վերածվել են փակ հիմնարկների, մինչդեռ չեն խորշում երբեմն ու պետական մամուլը չարաշահել իրենց նախարարության նպատակով: Հատկապես ներքին գործերի նախարարությունը, որը մի կողմից թույլ է տալիս մարդու իրավունքների կոպիտ խախտումներ, մյուս կողմից խոչընդոտում լրագրական ազատ հետաքննություն անցկացնելու յուրաքանչյուր փորձ:

Այս պայմաններում, հանրապետության առաջատար մամուլը ընչահեղձ է լինում, զրկվում զարգացման ու կատարելագործման հնարավորություններից, դուռը բաց թողնելով առեւտրայնացած կամ այլասերող թերթերի ծավալման ու քաղաքական արտաքին կասկածելի ինտերվենցիաների առաջ:

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը, նկատելով մամուլի եւ զանգվածային լրատվության միջոցների վիճակը Հայաստանում, Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի, կառավարության ու Գերագույն խորհրդի ուշադրությանն է ներկայացնում ստեղծված մտահոգիչ վիճակն այդ ասպարեզում եւ առաջարկում հետեւյալ միջոցառումները.

ա) Ըստ տվյալ թերթերի շուկայում ունեցած իրական պահանջարկի, հանրապետության մատակարարման նախարարության միջոցով կարգավորել լրագրային թղթի ներմուծման հարցը եւ կամ երկարաժամկետ վարկ տալ թերթերին թուղթ ներմուծելու համար:

բ) Վերատեսության ենթարկել եւ արդիականացնել պետական լրատվական ծառայությունը՝ Արմենպրեսը, պետական նույնպես հասկացնել լրատվական մասնավոր ծառայություններին, վերակազմակերպել թերթերի տարածման գործակալությունը՝ Հայմամուլը:

գ) Բաժնետիրական հիմունքներով գործող ձեռնարկության վերածել կառավարության «Պարբերական» հրատարակությունների տպարանը, հանրապետության մյուս տպարանները:

դ) ՀՀ ԳԽ-ի առաջիկա նստաշրջանում հրատապ կարգով ընդունել հեռուստառադիոտեսկոմի եւ «պետական» թերթերի կարգավիճակը եւ ընդունել համապատասխան որոշումներ՝ դրանք դուրս բերելու գործադիր իշխանության եւ իշխող խմբավորման մենաշնորհային ազդեցությունից:

ե) ՀՀ ԳԽ-ից ընդհանրապես եւ Մամուլի ու զանգվածային տեղեկատվության հանձնաժողովից հատկապես պահանջել դուրս գալ դիտորդի վիճակից եւ մոտիկից հետեւել ու պաշտպանել մամուլին ու լրագրողներին՝ պրոֆեսիոնալ աշխատանք կատարելու գործում:

զ) ՀՀ Արդարադատության նախարարությանը՝ ստուգել պոռնկագրական, էրոտիկ եւ այլասերող թերթերի արտոնագրային համապատասխանության հարցը եւ խախտումների պարագայում ձեռք առնել համապատասխան միջոցներ:

Մամուլի ազատությունը եւ ազատ տեղեկություն ստանալու, իրազեկ դառնալու հասարակության իրավունքը մեր ժողովրդի ու պետության կարեւորագույն ձեռքբերումներից է, արտաքին ճակատի վրա ժողովրդավարական մեր դիմագծի գրավականը: Պետք է այն պահպանել ու զարգացնել ամեն գնով:

ՌԱԿ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ
28 դեկտեմբեր, 1993

Գործուղում

ՄԵՂՐՈՒ ԿԱՄՈՒՐՋ. ԱՌԵՎՏՈՒՐԸ ԳՐԵԹԵ ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻ Է

Հայաստանը գրեթե լիակատար շրջափակման մեջ է. Ադրբեջանի կողմից բոլոր ճանապարհները փակ են, վրացական երկաթուղին գործում է խիստ կասկածելի պարբերականությամբ, Թուրքիան փակել է հաղորդակցության բոլոր ուղիները եւ այլն: Միակ միջանցքը փաստորեն Մեղրու կամուրջն է, որով Հայաստանը միանում է Իրանին, եւ երեւի հենց դա է պատճառը, որ այս կամրջի եւ մաքսատան վերաբերյալ ամենաանհավանական ասեկոսեներ են պտտվում:

Եւ այսպես նախ ճանապարհի մասին. Երեւանից Մեղրի ձգվող մոտ 370 կիլոմետրանոց ճանապարհն այնքան էլ բարեկարգ չէ, բայց այն նաեւ ձմռան ամիսներին բանուկ պահելու ուղղությամբ որոշակի աշխատանքներ են տարվում: Ամենածանր հատվածը Քաջարան-Մեղրի կտորն է, որտեղ ուժեղ քամիներն ու առատ ձյունը հաճախ են փակում ճանապարհը, իսկ թունելը, որը պիտի մեղմեր բեռնատարների դժվարությունները եւ որի շինարարությունը սկսվել է մի քանի տարի առաջ, [illegible] է մասնված՝ շինարարությունը սառեցվել է միջոցների բացակայության պատճառով: Այդ ճանապարհով օրական մի քանի տասնյակ ծանր բեռնատարներ են անցնում, չհաշված ռազմական տեխնիկայի տեղաշարժերը, ինչն անհրաժեշտություն է առաջացնում բարեկարգել մայրուղին: Ինչ վերաբերում է բուն կամրջին, ապա նրա շինարարությունը, թեեւ դանդաղ տեմպերով, այնուամենայնիվ շարունակվում է: Արդեն տեղադրվել են 4 հենասյուներից երկուսը (հայկական կողմում), իսկ հաղորդակցությունն առայժմ ընթանում է պոնտոնային կամրջով:

Իսկ ի՞նչ են «տանում-բերում»: Ժամանակին (եւ հիմա էլ) խոսակցություններ էին պտտվում, թե այս կամրջով է դուրս հոսում Հայաստանի ողջ հարստությունը, իսկ փոխարենը հանրապետություն է մտնում «փալաս-փուլուս»: Կամրջով իսկապես աշխույժ առեւտուր է կատարվում, եւ երբ մենք գտնվում էինք Մեղրու մաքսատանը, ճանապարհի երկայնքով շարված տասնյակ բեռնատարները հերթի էին սպասում: Սակայն կամ ժամանակներն են փոխվել, կամ Հայաստանում արդեն դուրս տանելու բան չկա: Համենայն դեպս, բեռնատարների մեծ մասը դատարկ էին: Առեւտրի հիմնական սկզբունքը սա է՝ դատարկ մեքենաներով գնում են, կանխիկ փողով ապրանքներ (հիմնականում սննդամթերք) գնում եւ վերադառնում: Ճիշտ է, կային նաեւ մեծա-ըսա խողովակներ տեղափոխող մեքենաներ (ըստ որոշ տեղեկությունների, այդ խողովակները Հայաստանը գնում է Իտալիայից՝ տարադրամով), սակայն երբ պետք է դրա համար մեղադրել ինչ-որ մեկին, ապա, համենայն դեպս, ոչ մաքսատանը, որովհետեւ թույլտվություն ունեին բոլորը: Բացի այդ, տեղափոխվում էր նաեւ ոչ հայաստանյան ծագման մետաղ (Մեղրու շրջանը սահմանակից է ոչ միայն Իրանին) եւ այլն:

Ի՞նչ է մտնում Հայաստան Մեղրու կամրջով: Հիմնականում սննդամթերք՝ շաքարավազ, ձեթ, նարինջ, մանդարին, ինչպես նաեւ ալյուր: Ի դեպ գների մասին: Այս «գծի» վրա փորձված առեւտրականները, որոնցից երկուսի հետ զրուցելիս խոստացանք անուններ չհրապարակել, պնդում էին, որ հայ առեւտրականների անհամաձայնեցված քայլերի հետեւանքով պարսիկ առեւտրականները խիստ բարձրացնում են մթերքների գները, եւ երբ նախկինում կարելի էր ալյուրը գնել լիտրը 40-50 սենթով, ապա այնուհետեւ դա դարձավ 80 սենթ, հետո 1 դոլար եւ այլն, իսկ ներկայումս մեկուկես դոլար է: Ի դեպ, նրանց պնդմամբ, մաքսատանը պարսկական կողմում երկու պաշտոնյաներ զբաղված են հատուկ հայկական շուկան ուսումնասիրելու գործով եւ ըստ այդմ էլ «կարգավորում» են գները՝ լավ հասկանալով, որ առեւտրի մենաշնորհն իրենցն է: Աշխույժ առեւտուր են կատարում նաեւ իրենք՝ պարսիկները: Մասնավոր մի պայմանագրի համաձայն, օրինակ, պարսիկ վաճառականները պատրաստվում էին մի քանի տոննա միրգ վաճառել Կապանում, ընդ որում՝ հայկական դրամով (տարոսը հայ վաճառականներին):

Մի խոսքով, սովորական առեւտուր է՝ իր լուսավոր ու մութ կողմերով, գրված ու չգրված օրենքներով: Համենայն դեպս, ինչպես ասում են, «հավքն իր բնով, օձն իր պորտով» չի կարող մի շյուղ անգամ անցկացնել՝ առանց մաքսատան պետի գիտության: Բոլոր դեպքերում, ներմուծման առումով ամենամեծ բարդությունները կապված են վառելիքի հետ, որովհետեւ պարսկական կողմում այն տպավորությունը կա, թե վառելիքն անպայմանորեն օգտագործվում է ղարաբաղյան պատերազմում: Եւ այնուամենայնիվ, ներմուծվում է նաեւ վառելիք, որի մասին, սակայն, գերադասում են չխոսել՝ վերոհիշյալ պատճառներով:

Հետաքրքիրն այն է, որ Մեղրի-Կապան ճանապարհի վրա մի քանի անցակետեր կան, որոնք, չգիտես ինչու, ավելի մեծ ուշադրությամբ ուսումնասիրում են ոչ թե Հայաստանից տարվող, այլ Հայաստան բերվող բեռները: Ահա եւ «ներմուծման խցանը» քայլեր: Մինչդեռ հիմնական կամրջի շինարարության ավարտից հետո հայ-իրանական առեւտրական հարաբերությունների զարգացման լավ հեռանկարներ կարող են բացվել:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ
Մեղրի-Երեւան

Ղարաբաղ

Պատերազմը սպառնում է տեւակա՞ն լինել

Վերջին օրերին ղարաբաղյան ռազմաճակատներում իրադրությունը բավականին ծանր է: Ադրբեջանական բանակը ռազմաճակատի ողջ երկայնքով անցել է լայնածավալ գրոհի, եւ արդեն մի քանի օր է, ինչ ծանր մարտերը չեն դադարում: Ընդ որում, Ադրբեջանը գործի է դրել իր ողջ ուժերը՝ մարտի հանելով աֆղան մոջահեդներին, ռուս վարձկաններին, տասնութամյա նորակոչիկներին եւ այլն: Ընդհանուր առմամբ ղարաբաղյան ուժերին առայժմ հաջողվում է կասեցնել թշնամու բոլոր գրոհները՝ պատճառելով ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կորուստներ: Համենայն դեպս, թեեւ ադրբեջանական բանակը մի քանի փոքրիկ հաջողություններ ունեցավ՝ գրավելով Մարտակերտի շրջանի Մատաղիս գյուղն ու Աղդամի շրջանի մի քանի բարձունքներ, այնուամենայնիվ վերջին շաբաթվա մարտական գործողությունները բեկում չմտցրեցին պատերազմի ընդհանուր պատկերի եւ ընթացքի մեջ: Պատճառն այն է, որ որքան էլ ցավալի է, սակայն անցած մի քանի ամիսների ընթացքում պատերազմը թեւակոխեց նոր փուլ, եւ եթե ընդամենը 6-7 ամիս առաջ հնարավոր էր 200 հոգով մի ամբողջ շրջան գրավել, ապա այժմ դա հնարավոր չէ անել մի քանի հազարանոց բանակով:

Բացի այդ, այսօր Ղարաբաղում եւ նրա մերձակայքում գոյություն ունի այսպես կոչված «մշակված» ռազմաճակատ, իսկ դա նշանակում է, որ առկա է պաշտպանական կառույցների եւ ամրացված դիրքերի խիտ ցանց, ինչն իր հերթին ավելացնում է մարտերի արյունահեղությունն ու դաժանությունը: Արդեն այսօր ադրբեջանական կազմավորումների ձեռնարկած միջոցառումները վկայում են, որ նրանք մտադիր չեն կանգ առնել մեծաքանակ զոհերի առաջ եւ պատրաստ են առաջ շարժվել բառացիորեն իրենց զինվորների դիակների վրայով:

Մինչդեռ առայժմ միջազգային խաղաղարար միջնորդությունները փաստորեն որեւէ հաջողության չեն հասնում՝ Ադրբեջանի կոշտ դիրքորոշման պատճառով: Ադրբեջանական կողմը միանշանակ այն տեսակետն է հայտնում, թե բանակցությունները սկսելուց առաջ հայկական ուժերը պետք է դուրս բերվեն գրավյալ տարածքներից: Իսկ դա նշանակում է, որ մենք կարող ենք վերադառնալ տարվա այս նույն ժամանակի իրադրությանը, երբ Ադրբեջանն առանձնապես մեծ խանդավառություն չէր ցուցաբերում բանակցություններ սկսելու առաջարկների վերաբերյալ: ԵԱՀԽ եւ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի խաղաղարար միջնորդությունները գործնականում ձախողվեցին: Դրան զուգահեռ իր միջնորդությունն է ակտիվացնում Ռուսաստանը, եւ դա հույս է ներշնչում, թե կհաստատվի կայուն հրադադար: Սակայն առայժմ տեղի է ունենում հակառակը՝ մարտական գործողությունները ակտիվանում են: Ընդ որում, ադրբեջանական բանակն օգտագործում է ռազմական ինքնաթիռներ եւ ուղղաթիռներ: Կասկած չկա, որ թշնամու այս գրոհը եւս կկասեցվի, եւ ռազմաճակատի գծի էական փոփոխություններ չեն լինի: Կասկած չկա նաեւ, որ հակամարտության կարգավորման մի ճանապարհ կա միայն՝ խաղաղ բանակցությունների ճանապարհը, եւ ռազմական գործողությունները կարող են միայն ձգձգել կամ հեռացնել խաղաղությունը:

Ի՞նչ կբերի 1994 թվականը: Կլինի՞ այն խաղաղության տարի Ղարաբաղի համար, թե՞ պատերազմը կշարունակվի նոր սաստկությամբ: Բոլոր դեպքերում խաղաղության հասնելու համար անհրաժեշտ է այսօր պահպանել ռազմաճակատի գիծը, այլապես պատերազմը կարող է շարունակվել անվերջ:

Ա. Բ.

Երեւան

Կարելի է՝ ցանկության դեպքում

Ինչպես պատմեց հրուշակեղենի-ծխախոտի կոմբինատի առաջին փոխտնօրեն Արա Թերզյանը, Հայաստանում իր արտադրանքը փոխանակելով այլ ձեռնարկությունների հետ, հրուշակեղենի-ծխախոտի կոմբինատը փոխանակված ապրանքը (լամպ, կոնյակ, կանաչի, Նաիրիտի արտադրանքները), իր արտադրած հրուշակեղեն-ծխախոտը ապրանքափոխանակության համար արտահանում է նախկին Խորհրդային Միության բոլոր երկրներ:

Ինչ վերաբերում է տեղական առեւտրին, ապա կոմբինատի արտադրանքը առաքվում է բոլոր առեւտրի կետերին, բացառությամբ մասնավոր առեւտրի: Ձեռնարկությունում աշխատում են մոտ 900 բանվորներ:

Ա. Ս.

Լուրերի հոսք

Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայության հայտարարությունը

Թուրան գործակալությունը հաղորդում է, որ դեկտեմբերի 30-ին ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայությունը հայտարարություն է տարածել, որտեղ մասնավորապես նշված է. «Սույն թվի դեկտեմբերի 18-ին Վրաստանի Մառնեուլի շրջանով անցնող գազամուղի հատվածում դիվերսիա է կատարվել: Հայտնի է, որ այս հատվածը վերահսկվում է հայկական զինված կազմավորումների կողմից եւ իբր պաշտպանված է նրանց կողմից տեղադրված ականային խափանիչ դաշտերով: Հենց այս պատճառով դեպի վայր մեկնած վրաց գազաշինարարները լուրջ վնասվածքներ են ստացել ականի պայթյունից: Հարեւան Ղազախի շրջանի ղեկավարության օպերատիվ գործողությունների շնորհիվ տուժածներին ցույց է տրվել շտապ բժշկական օգնություն Ղազախ քաղաքում, որից հետո նրանք վերադարձել են Վրաստան: Այսուհետ, խոսք չի կարող գնալ ադրբեջանական կողմից պատասխան վերցնելու մասին: Ընդհակառակը, ինքնիշխան Վրաստանի տարածքում Հայաստանի Հանրապետությունը կատարել է ահաբեկչական գործողություն նրա քաղաքացիների նկատմամբ, իսկ Ադրբեջանը տուժածներին ցույց է տվել մարդասիրական վերաբերմունք»: «Հայտարարության մեջ նշվում է, որ Ադրբեջանում բողոք են հայտնում ոչ միայն այն առթիվ, որ Հայաստանի սադրիչ գործողությունները չեն դատապարտվում, այլեւ, որ Ռուսաստանի հեղինակավոր ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը եւ «Միր» հեռուստառադիոընկերությունը բարենպաստ պայմաններ են ստեղծում Հայաստանի Հանրապետության կողմից կեղծ ապատեղեկատվության տարածման համար:

Սնարք

Ռուսաստանում ներգաղթը կարող է աճել

Փորձագետների գնահատումների համաձայն, մեկ տարվա ընթացքում նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից կարող է Ռուսաստանի տարածք տեղափոխվել մինչեւ 6 մլն. մարդ, իսկ հեռավոր արտասահմանից, նկատի ունենալով սահմանների «թափանցիկությունը», ավելի քան 100 հազար: Այս տվյալները բերվեցին մամուլի ասուլիսում, որը նվիրված էր 1994 թ. Ռուսաստանի սոցիալական քաղաքականության հիմնական ուղղություններին: Ներգաղթի դաշնային ծառայության մասնագետները անհրաժեշտ են համարում ամենասեղմ ժամկետներում ստեղծել քաղաքացիների Ռուսաստանի տարածք մուտք գործելը վերահսկող արդյունավետ համակարգ, դա թույլ կտա արդեն 1994 թ. ժամանակին կասեցնել անօրինական ներգաղթը: Ներկայումս այն կազմում է տարեկան մոտ 500 հազ. մարդ: Ներգաղթի ծառայության մարմիններ ներկայումս ստեղծված են Ռուսաստանի 52 տարածքներում:

Սնարք

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ձեւը եւ տառաձեւերը ՊԱՒԷԼ ՊԱԼԱՔԵԱՆԻ

Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park,
CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax:
(818)340-9819 for subscription rates.

Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան

Executive Director - Տնօրէն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան

Production Manager -
Raffi Shoubokian
Արտադրիչ
Րաֆֆի Շուպուքեան

digitised by A.R.A.R.@

Տարեվերջ

Շնորհավորանք եւ ամփոփում

ՀՀ տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարության լրատվական ծառայությունը նախարարության ամանորյա շնորհավորանքներն է հաղորդում հայ ժողովրդին եւ ավանդույթի համաձայն անցնող տարում կատարած աշխատանքների համառոտ ամփոփումը ներկայացնում:

Զանգեզուր ծրագրի շրջանակներում ավարտվել են Տաթեւ-Ծաղկահովիտ ճանապարհի հողային աշխատանքները, ասֆալտապատվել է 6,5 կմ-ը: Ավարտին է մոտենում Կապանի շրջանի Վերին խոտանան եւ Կավարտ գյուղերը շրջանցող ճանապարհների շինարարությունը:

Տավուշի շրջանի Իծաքար-Գանձաքար գյուղերը միացվել են նոր, անվտանգ ճանապարհով:

Հանրապետության տարածքում 10.5 կմ ճանապարհ ենթարկվել է մակերեսային նորոգման:

Ավարտվել է Մեղրիում, Արաքս գետի վրա կառուցվող կամրջի երկու հենասյուների շինարարությունը, արդեն տեղափոխվել են մետաղե կառուցվածքները:

85 մետր է մնացել Երեւանի մետրոպոլիտենի ջրահեռացման թունելի ավարտին, որից հետո այլեւս չի զգացվի ջրահեռացման պոմպերի կարիքը, կխնայվի զգալի էլեկտրաէներգիա:

Օգոստոս ամսից մետրոյի շարժակազմը ավելացել է 12 վագոնով, գնացքները աշխատում են 4 վագոնով, միջակայքը դարձել է 3,5 րոպե նախկին 5-6-ը փոխարեն:

Մետրոն աշխատում է կանոնավոր ռեժիմով անկախ համախականության տատանումներից:

Օրական տեղափոխվող ուղեւորների թիվն անցած տարվա նույն ժամանակամիջոցի համեմատությամբ ավելացել է 2,5 անգամ:

Հիմնովին փոխվել է 30 կմ կոնտակտային-ցանցային գիծ, 2 կմ տրամվայի գիծ, ձեռք է բերվել 7 նոր տրոլեյբուս, բացվել է տրոլեյբուսի 2 նոր երթուղի՝ 6 եւ 18:

11 բաշխիչ ենթակայաններ ստացել են անկախ սնուցում, 1,5 անգամ ավելացել է գազով աշխատող ավտոբուսների թիվը:

ՀՀ տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարության լրատվական ծառայություն

Հանդես հունական դեսպանատանը

Հայաստանում Հունաստանի դեսպանատունն իր հարկի տակ դեկտեմբերի 25-ին հրավիրել էր «Պոնտի» ընկերության անդամներին՝ միասին նշելու Ս. Ծննդի տոնը: Երկու տարի է արդեն, որ գործում է այդ կազմակերպությունը: Այն անցկացնում է հունարեն լեզվի դասեր Երեւանի թիվ 132 դպրոցում: Ուսուցիչ Գեւորգ Կոպալյանը մեծ աշխատանք է տանում ինչպես այս, այնպես էլ հունարենով ռադիոհաղորդումներ եթեր սփռելու ուղղությամբ: Ընկերության նպատակն է Հայաստանում ապրող հույներին սովորեցնել իրենց մայրենին: Ընդ որում, նրա դռները բաց են հունարեն սովորել ցանկացող անձանց համար:

Միջոցառման օրը հյուրերին ջերմորեն ողջունեց դեսպանատան խորհրդական Ալիկե Խաղժին: Նա մասնավորապես ասաց. «Հայ ժողովուրդն իր առաջին քայլերն է անում անկախության ճանապարհին: Նա այնպիսի մեծ տոկունություն եւ կամքի ուժ ունի, որ կկարողանա հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, եւ նրան փայլուն ապագա է սպասում: Շնորհավոր Սուրբ Ծնունդ»: Անդրադառնալով «Պոնտի» ընկերության ջանքերին՝ նա նշեց, որ այս տարի ամիսներին դեսպանատունն իր շենքն է տրամադրել հունարենի դասընթացի մասնակիցներին: Ապա ելույթ ունեցան ընկերության նախագահ Սիմա Ալիջանովը եւ փոխնախագահ Գեորգի Կոպալյանը: Գեղարվեստական հայտագրին հանդես եկավ բանաստեղծուհի Դիանա Աղաժանովան, հնչեցին հայկական եւ հունական երգեր:

ՆԱՏԱԼՅԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Ճգնաժամ

ԿԹՈՂԱՐԿՎԻ՞ ԱՏՈՄԱԿԱՅԱՆԸ ՀԱՋՈՐԴ ՁՄԵՌ

Հանրապետությունում խորացող էներգետիկ ճգնաժամը, օրըստօրե ծանրացող պայմանները մտածել են տալիս հայկական ԱէԿ-ի վերաբացման մասին: Կթողարկվի՞ արդյոք այն հաջորդ ձմեռ, ինչպես ասվում է: Այս հարցով դիմեցի ատոմակայանի տնօրեն Սուրեն Ազատյանին, որի հետ զրույցից պարզվեց, որ առաջին փուլի՝ ստուգման աշխատանքներն այնտեղ գրեթե 80 տոկոսով կատարված են, իսկ դրանց արդյունքները «բերում այն համոզման, որ այս հարցում անդառնալի պրոցեսներ չկան»: Այս համոզման են եկել նաեւ թե՛ արտասահմանյան, թե՛ ռուս ու տեղացի մասնագետները, որոնք մասնակցել կամ ինչ-որ ձեւով շփվել են այդ աշխատանքներին: Ատոմակայանի հետագա անվտանգության հուսալիությունն ապահովելու համար, ուսումնասիրվում ու հետազոտվում է ամեն մի հանգույց, անգամ այն, ինչ կասկած չի հարուցում, ներդրվում է համաշխարհային նմանատիպ փորձը:

Անցյալ շաբաթ, Մոսկվայում Հայաստանէներգոյի եւ Ռուսաստանի նույնանուն վարչության միջեւ կնքվեց «Հայկական ԱէԿ-ի 2-րդ բլոկի վերագործարկման մասին» համաձայնագիրը, ըստ որի, վերջինս, հայկական կողմի ֆինանսավորման դեպքում, իր վրա է վերցնում կայանում ռուսաստանյան բոլոր կազմակերպությունների աշխատանքները կոորդինացնելու պարտավորությունը:

Բավականին հաջող համաձայնագիր է մեզ հաջողվել ստորագրել, ասաց Ազատյանը, սակայն ֆինանսական լուրջ դժվարություններ ունենք, որի պատճառով ամենափոքր ու պարզունակ հարցի լուծումը բարդանում է: Ավելին, արդեն բավական պարտքեր ենք կուտակել, ռուսներին շոկեարժույթների ստացման համար, խորվարքներին այլ գործերի... դեռեւս պետք է հետազոտվի ռեակտորը, պետք է մեծացվի աշխատուժի թվաքանակը, առաջիկայում վերագինումն է ու էլի շատ ու շատ այլ բաներ: Այս ամենին գումարվում է նաեւ դրամի արժեզրկման խնդիրը, որի հետեւանքով էլ ավելի է մեծանում պարտքերի գումարը:

Ինչպես տեղեկացա, կոլեկտիվը Ռուսաստանից ձեռք է բերել 600 միլիոն ռուբլու պահեստամասեր, որոնք պետք է փոխադրվեն: Սակայն առաջին այս ինքնաթիռի տեղափոխման ծախսերը, պարզվում է, նույնպես դժվար լուծելի են: Իսկ քանի՞ այդպիսի ուղերթ է անհրաժեշտ, ի՞նչ պետք է արվի:

Կարծում եմ, որ ատոմակայանի հարցը պետք է դառնա ազգային եւ համոզված եմ, որ կառավարության հաջորդ տարվա սոցիալ-տնտեսական ծրագրի մեջ կունենա իր տեղը, ասում է տնօրենը: Չէ՞ որ միայն մեկ բլոկը կարող է ապահովել ժամում 400 մվտ էլեկտրաէներգիա, որից ՋԷԿ-ում ստանալու համար անհրաժեշտ է ժամում այրել 80 տ մազութ: Հոսանքի այս քանակությունը բավական կլինի լուծելու հանրապետության էներգամատակարարման հարցը, կարելի է դա օգտագործել նաեւ արդյունաբերության համար: Երբ ատոմակայանի ֆինանսական խնդիրները լուծվեն ժամանակին, ապա մշակված գրաֆիկները կընթանան իրենց հունով, իսկ սա նշանակում է, որ կարելի կլինի հաջորդ ձմեռ թողարկել այն, քանի որ տեխնիկական բոլոր հնարավորությունները կան:

Պարոն Ազատյանի հետ զրույցի ընթացքում պարզվեց, որ հայկական ԱէԿ-ի վերագործարկման աշխատանքներին մասնակցելու համար կան շատ շահագրգիռ կողմեր: Այս եզրակացության է եկել նա Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանի, ԱՄՆ-ի էներգետիկայի փոխնախարարի, գերմանական մի կոնցեռնի ղեկավարների եւ շատ ուրիշների հետ հանդիպումների ընթացքում: Նրա խոսքերով, «պարզ է, որանք շահ են փնտրում»: Այդ դեպքում ինչպե՞ս բացատրել շահագրգիռ կողմերի ակտիվությունը պայմաններում տարվող աշխատանքների, եթե կարելի է ասել, դանդաղկոտությունը:

Բազմաստիճան համակարգը կապված մեր աշխատանքների հետ, ասաց տնօրենը, շատ է բարդացնում գործը: Ամեն մի օղակ ունի իր խնդիրները, եւ այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, որ իրարից անկախ են, քանի որ աշխատանքները միմյանց հետ հազվադեպ է համաձայնեցվում: Ես կառաջարկեի այդ ամենի փոխարեն ստեղծել քաջատեղյակ, կոորդինացիոն մի խումբ, որի որոշումները պարտադիր լինեին բոլոր մակարդակների համար: Անհրաժեշտ է աշխատել ու աշխատել: Իմ նպատակն է, որ կայանը թողարկվի, եւ էներգիա արտադրենք:

ՀԱՍՄԻԿ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Երեւան

Համաձայն նավթի բաշխման գրաֆիկի, կառավարության նախանշած սոցիալական խմբերի մեջ մտնող ընտանիքներն ու անձինք արդեն պետք է ստացած լինեին իրենց հասանելիք առաջին 100 լիտր խմբաքանակի սկզբի 2 շաբաթվա համար նախատեսված 40 լիտր նավթը: Սակայն փաստ է, որ դեռ՝ շատերը կան, որ միայն առաջին 20 լիտրն են ստացել, իսկ մի որոշ մասն էլ ընդհանրապես ոչ մի լիտր չեն ստացել: Զանազան հանգամանքների պատճառով ամերիկյան կառավարության խոստացած օգնություն-նավթը դեռ չի հասնում երեւանցի բնակիչներին: Քանի որ խոստացված նավթն իրեւ օգնություն է լինելու Հայաստանին, ուրեմն կարիք չկա նվիրատուի առաջ որեւէ պատճառ դնելու, թե նավթն այսինչ ժամանակ է պետք, մասնավորապես ձմռանը, այս ձմռանը, եւ ոչ թե գարնանը կամ ամռանը: Հիմա ծննդյան տոներ են, վաղը գուցե մի այլ խանգարող հանգամանք լինի, իսկ Երեւանի իր բնակարանում նավթի սպասող մեծին ու փոքրին, բնականաբար, ոչ մի խոչընդոտ ու խանգարիչ հանգամանք չի հետաքրքրում: Որովհետեւ նրան ամենաբարձր մակարդակներով խոստացվել է, որ նա նավթ է ստանալու: Ու նա էլ հուսադրված ու իրեն նախատեսված ցուցակի մեջ տեսնելուց հետո ավելի համոզված, իր բնակարանն այնքան էլ չի պատրաստել, կամ ընդհանրապես չի պատրաստել ձմռանը:

Եվ մինչ Երևանյան քաղաքապետի գործկոմի նախագահ Վահագն Խաչատրյանը դեկտեմբերի 29-ին հայկական հեռուստատեսությամբ «Ուղիղ կապի» ժամանակ ներողություն խնդրեց երեւանցիներից նավթի խոստացված բաշխման ժամկետների անկանոնության համար, «նավթի գործին» առնչվող մյուս մակարդակներից առայժմ իրեւ արձագանք կարելի է բնկալել այն, որ Երևանյան գործկոմի նախագահը տեղեկացրեց, որ իրենք մինչեւ ամերիկյան նավթի տեղ հասնելը բաժանում էին ՀՀ կառավարության

Կաքնասուների ու «կաք»-նավթի առասպելից

«Ձմեռ» ծրագրի միամյա ժամանակահատվածն արդեն հետեւում է մնում: Թվային տվյալներ չհայթայթենք արածչարածի համար գնահատական տալու նախաձեռնությամբ, քանզի հենց միայն «Ձմեռ»-ը նավթի մասին մտածելն ի չիք է դարձնում նման նախաձեռնություններն ու նպատակները:

պահեստային պաշարների նավթը, մոտ 1000 տոննա: Իսկ ամերիկյան նավթի որոշակի քանակություն այժմ գտնվում է Բաթումում: Կախված այն բանից, թե երբ տեղ կհասնի ամերիկյան նավթը, ըստ այդմ էլ կկարգավորվի նավթի բաշխումը բնակչությանը:

Նախագահը համախաղաղացիներին ներողամտությունն հայցեց հիմնականում ոչ իրենց մեղքով կատարված նավթի բաշխման ձախողման համար եւ նշեց, որ եթե նավթը ժամանակին տեղ հասցվեր, իրենք չէին հայտնվի խոստումնազանցի ցավալի դերում ու ոչ էլ բնակչությունը կավելացներ իր դժգոհությունների պաշարը եւ վերջապես նավթը խնդրոյ պես բարիք կլիներ, եւ ոչ թե սոցիալական մի նոր չարիքի ակամա պոտենցիալ ուակլի կվերածվեր:

Այնուամենայնիվ, նավթը, ամերիկյան նավթը, «Ձմեռ» ծրագրով նախատեսված նավթը, անկախ նրանից, թե ում մեղքով, չկա: Յուրահատուկ դերում հայտնվելով սովորել ենք արդեն, որ մեզ մարդասիրության դրսեւորելով, սնունդ, հագուստ, նավթ ակնկալել (ծրի) սովորեցնում են, բայց բավական ժամանակ է, որ այդ ակնկալիքները մեզ ստիպում են կաքի սպասող հորթի նմանվել, սպասելով, որ ծովով կամ օդից մեզ «կաք» են հասցնելու: Բայց չէ՞ որ «կաք» հասցնողի ցանկությունից ու նրան հարմար հանգամանքներից է կախված, թե երբ մենք այն կստանանք: Ուրեմն եւ պետք չէ այդ «հավերժ» կաքնակերի դերում մնալ: Մինչդեռ «կաքնասուներին» շատ է, ըստ երեւույթին, դուր գալիս իրենց գործը:

Գ. Ն.

Գներ

Նախատոնական շուկայի գները

Կարտոֆիլ (կգ)	15-25
Միս տավարի (կգ)	150
Միս խոզի (կգ)	300
Ձու (30 հատ)	350
Հավ (կգ)	300
Կարագ (կգ)	250
Ձեթ (լ)	180

Ինչպես երեւում է նշվածից, նախորդ օրերի համեմատությամբ հիմնական, նախատոնական «ախորժային» պահանջարկ վայելող մթերքների գներն էական փոփոխություններ չեն կրել ու մնում են հարաբերականորեն կայուն մակարդակի վրա, ինչպես եւ տարադրամը:

1 դոլարը 1200-1250 ռուսական ռուբլի (գնում/վաճառք)

1 դոլարը 65/69 դրամ

1 դրամը 20/16 ռուսական ռուբլի

Իրադրությունը նույնն է մնում տարադրամով առ ու վաճառքի եւ տարադրամի «սեւ շուկայի» առնչությամբ: Երեւանի կենտրոնական շուկաներում անարգել շարունակվում է առեւտուրը եւ դոլարով, եւ ռուսական ռուբլով, իսկ «սեւ շուկան» ծլում-ծաղկում եւ հաջողությամբ գործում է՝ «Երեւան» կինոթատրոնի մոտ, Ստեփան Շահումյանի արձանի դիմաց, մետրոյի «Բարեկամություն» կայարանի անցումում եւ այլուր: Թերեւս նորաբաց տարադրամի փոխանակման կետերը շատ բույլ, բայց այնուհանդերձ մրցակցություն ցույց տալիս են «սեւ շուկային»: Իսկ ամենահուսադրողը մնում է այն, որ հայկական դրամի հանդեպ աճած վստահությունը դեռեւս մնում է իր մակարդակի վրա: Տա աստված, որ ինչպես հրաժեշտ ենք տվել հին տարուն, նույնպես էլ դիմավորենք ու անցկացնենք նորը:

Ս. Ս.

Կարճ

Ամփոփիչ դիտեցչերական

Երևանյան քաղխորհրդի գործկոմում երեկ կայացած դիսպետչերական խորհրդակցության հիմնական նպատակն ամփոփիչ էր: Հաշվետու նշվեց կապիտալ շինարարության, ջրմուղ-կոյուղու, առողջապահության, կրթության, մշակույթի, բնակչության առեւտրական, սոցիալական ապահովության, շինվերանորոգման վարչությունների, ջերմային տնտեսության, ճաշինի տնտեսության, ճաշինի աշխատանքները: Շրջխորհուրդների աշխատանքների վերաբերյալ հաշվետու ներկայացավ Շահումյանի շրջխորհրդի աշխատանքը, այս շրջանում ջեռուցումն անհնար էր համարվում, սակայն գործկոմի գործնական քայլերի շնորհիվ այն իրական դարձավ, ջեռուցում սկսվեց նաեւ Շենգավիթի, Էրեբունի, Խորհրդային շրջաններում:

Կարեւոր գնահատվեց նաեւ Երեւանի մետրոպոլիտենի վարչության աշխատանքը, քանի որ մետրոն այսօր Երեւանի հիմնական տրանսպորտային միջոցն է: Ընդհանուր առմամբ, Երևանյան քաղխորհրդի գործկոմի նախագահը նշեց, որ ստեղծված իրավիճակում հնարավոր շատ բան է կատարվել, օգտագործվել են առկա բոլոր հնարավորությունները:

«Ազգ»

Արդյունաբերության անկում ԱՊՀ երկրներում

ԱՊՀ անդամ երկրների արդյունաբերական արտադրանքը 1993 թ. առաջին 11 ամիսների ընթացքում համեմատած նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի հետ, նվազել է 14,7 տոկոսով: ԱՊՀ վիճակագրական վարչության տվյալները ցույց են տալիս, որ ամենավատ վիճակում Հայաստանն է՝ 30 տոկոս անկում: Նրան հետեւում են Կրղըզստանը՝ 25 տոկոս եւ Տաջիկստանը՝ 20 տոկոս նվազում: Ռուսաստանի արդյունաբերական արտադրանքը նվազել է 16, 3 տոկոսով, Ուկրաինայում ու Ղազախստանում՝ 15 տոկոսով, Բելառուսում՝ 12,8 տոկոս, իսկ Ադրբեջանը՝ 7,3 տոկոս: Ուզբեկստանը, Թուրքմենստանը եւ Մոլդովան համապատասխանաբար ունեն 3,4, 7,6 եւ 7,8 տոկոս անկման ցուցանիշներ: Ըստ մասնագետների գնահատումների, 1990 թ.-ի հետ համեմատած ԱՊՀ արդյունաբերությունն անկում է ապրել 30 տոկոսով: Շատ ավելի արագ են աճել սղաճի տեմպերը: Միայն անցած հոկտեմբերին գներն Ուկրաինայում թռել են 77 տոկոսով, Բելառուսում 47 տոկոսով, իսկ Հայաստանում եւ Մոլդովայում՝ 40 տոկոսով:

Սինխուա

Երկու դեպքում էլ մրցանակակիրը դահլիճում չէր

Երեւանի Ստանիսլավսկու անվան թատրոնի շենքում ս. թ. դեկտեմբերի 30-ին ժամը 16-ին տեղի ունեցավ «Ս. Տարեւիկ» ֆիրմա-սիցիոն ընկերության հայտարարած վիճակախաղը, որի երկու մրցանակները կազմում էին 1-ական միլիոն հին ռուբլի (կամ 5000 դրամ): Վիճակախաղի «տոմսերը» ընկերության հետ կնքած պայմանագրի համարներն էին եւ «Ս. Տարեւիկի» հրատարակած «Հայաստան» օրացույցի համարները, այսինքն՝ երկու դեպքում էլ 1 մլն. ռուբլի շահողը էր մեկ պայմանագիր (տեր) եւ մեկ օրացույց:

Երջանիկ ավանդատուն, որի պայմանագիրը (թիվ 0331) շահեց մրցանակը, Վիկտոր Արամայիսի Փաշինյանն էր, որը, ցավոք, մրցանակաբաշխության պահին դահլիճում չէր:

Երկրորդ դեպքում դարձյալ դահլիճում չէր երջանիկ օրացույցի տերը: Եւ քանի որ ոչ բոլոր օրացույցներն էին վաճառված, մրցավարը ներկաներին առաջարկեց հենց այստեղ, թատրոնի ճեմասրահից գնել իր հաջողակ տիրոջը սպասող օրացույցը.

Ս. Ս.

digitised by A.R.A.R.@

Հանդիպում

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՆԱՎԹԻ ՀՈՏ Է ՓՉՈՒՄ

Ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մեր թղթակցի հարցազրույցը ԼՂՀ ԳԽ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Լեւոն Մելիք-Շահնազարյանի հետ:

– Վերջին ժամանակներս զանգվածային լրատվության որոշ ազդեցիկ միջոցներում հաճախակի է ընդգծվում այն միտքը, թե ղարաբաղյան հակամարտության գաղտնի պատճառը ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի եւ Մեծ Բրիտանիայի միջեւ աշխարհի նավթային նոր վերաբաժանումն է: Արդյոք Դուք դա չափազանցություն չե՞ք համարում:

– Ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ, որ բոլոր հակամարտությունների լեյտմոտիվը լինեն դրանք տարածքային, միջէթնիկական կամ կրոնական բնույթի, ի վերջո բեռնական կողմերի տնտեսական շահերն են: Նույնիսկ, խոսելով կոնֆլիկտների քաղաքական էության մասին, պետք է մոռանալ, որ քաղաքականությունը տնտեսության խտացված արտահայտությունն է: Ղարաբաղյան ճգնաժամը տնտեսականից բացի ունի նաեւ բավականին լուրջ քաղաքական պատճառներ: Դա նախեւառաջ ղարաբաղցիների ազատագրության եւ անկախության դարերի ընթացքում տառապանքով վաստակած իրավունքն է, օտարերկրյա լծից ազատվելու ձգտումը: Հավանաբար, ծանոթ արտահայտություն է, բայց ղարաբաղյան իրադարձությունների սկզբնապատճառը իր արմատներով ձգվում է 1921 թ. հուլիսի 21-ը: Երկրորդը Ղարաբաղի հայերի 1988-ի փետրվարի օրինավոր պահանջների նկատմամբ Ադրբեջանի ոչ համարժեք արձագանքն է: Հայ-ադրբեջանական դիմակայության իսկական պատճառները հասկանալու համար անհրաժեշտ է ըմբռնել թյուրքի հոգեբանության բնույթը, թյուրքական ծավալապաշտությունը: Ադրբեջանի պատմականորեն եղած թյուրքական էթնոսը փորձում է տարածքներ նվաճել առաջին հերթին ոչ թե իր տնտեսական ազդեցության տարածման, այլ կենսատարածության ընդլայնման, աշխարհագրական սահմանների մեծացման համար: Մինչեւ նոր տարածքների նվաճումը, տնտեսական նպատակները, բնականաբար, երկրորդ պլան են մղվում: Ասվածի վառ հաստատումն է համեմատաբար զարգացած Թուրքիան, որը կարողացավ պետականություն ստեղծել ուրիշ ժողովուրդների հողերում: Ինչ վերաբերում է ղարաբաղյան հակամարտության տնտեսական գործոններին, ապա դրանք, հասկանալի է, չեն բացառվում, ավելին, սերտորեն միահյուսվում են քաղաքական գործոնների հետ: Բոլշեւիկյան Ռուսաստանի եռանդուն աջակցությամբ բռնազավթելով Ղարաբաղը, Ադրբեջանը նպատակ ուներ ոչ միայն ընդլայնել սեփական ժողովրդի կենսատարածությունը, այլեւ վերածել մեծ գյուղատնտեսական ներուժ ունեցող հին հայկական երկրամասը հումքային հավելուկի:

– Այսօր պատերազմն արդեն դժվար է կանգնեցնել: Այն ավելի է խորացել ու բարդացել, որովհետեւ հակամարտության մեջ են ներքաշվել աշխարհի խոշոր նավթարդյունաբերական ընկերությունները, որոնք ձգտում են Միջին Ասիայից նավթը փոխադրել Եվրոպա: Նշված ընկերությունների գլխավոր նպատակը նավթամուղի շինարարությունն է, որի միջոցով եւ պետք է փոխադրվի ասիական նավթը: Առաջարկված են նավթամուղի հնարավոր երթուղու մի քանի տարբերակ.

1. Միջին Ասիա-Ադրբեջան-Հայաստան-Թուրքիա-Եվրոպա:
2. Միջին Ասիա-Ադրբեջան-Իրան-Եվրոպա:
3. Միջին Ասիա-Ադրբեջան-Ռուսաստան-Եվրոպա:

Սրանք հիմնական տարբերակներն են: Հայտնի է, որ մի նավթարդյունաբերական ընկերություն, նույնիսկ այնպիսի հսկաներ, ինչպիսիք են «Ամոկո օյլը», «Շեւրոնը» եւ «Բրիթիշ փեթրոլեումը», անշուշտ, չունի կանխիկ դրամ այն չափերով, որոնք անհրաժեշտ են բազմամիլիոնատանոց նավթամուղի շինարարության եւ նավթի հանքավայրերի մշակման համար: Խոսքը տասնյակ միլիարդ դոլարների մասին է: Նման գումարները, որպես կանոն, գրավ են դրվում աշխարհի խոշորագույն բանկերի կողմից: Բանկերը, հասկանալի է, ոչ ոքի չվստահելով, պահում են սեփական ինժեներատնտեսական ցանցը, որը ստուգում է, թե որքան է շահութաբեր այս կամ այն նախաձեռնությունը: Շահութաբերության դեպքում իրենց համար [illegible] նրանց փող են հատկացնում նախատեսված ծրագրի իրականացման նպատակով: Ոչ մի բանկի չի հանգստացնում այն հանգամանքը, որ նշյալ տարածաշրջանում բավականաչափ նավթ կա միլիարդավոր ծախսերը փակելու համար, քանի որ կարող են առաջանալ խոչընդոտող մի շարք գործոններ: Օրինակ, քաղաքական անկայունություն, մարտական գործողություններ, երկաթուղային կամ ավտոմոբիլային հաղորդակցությունների բացակայություն եւ այլն: Այսինքն՝ տարբեր բանկեր իրենց տրամադրության տակ ունեն տարբեր սկալաներ, ու եթե քաղաքական իրավիճակը վստահություն չի ներշնչում, ապա բանկերը նշված տարածաշրջանում փող չեն ներդնում:

Կան պետություններ, որոնք շահագրգռված են, որ նավթը անցնի ասենք Թուրքիան կամ Իրանը, Ռուսաստանը կամ Հայաստանը, Ադրբեջանը կամ Վրաստանը: Այստեղ ուժի մեջ է մտնում տարբեր պետությունների ազգայնական, աշխարհաքաղաքական եւ տնտեսական շահերի միահյուսման բարդ սկզբունքը: Շահագրգռված կողմերից յուրաքանչյուրը, անկասկած, քաջ գիտակցում է, որ նավթամուղի իրեն ձեռնտու տարբերակը կբերի հսկայական շահաբաժին: Եւ առաջին հերթին ֆինանսական շահույթ, որը բավականին մեծ է հազարավոր մարդկանց աշխատանքով ապահովելու համար: Իհարկե, սա հնչում է գինի կաթար, բայց այդ գինիգծը բխում է ոչ թե իրենից, այլ տարածաշրջանում իրավիճակի վրա ազդող երկրներից: Բացի այդ, բոլորը հասկանում են, որ նավթամուղը վերահսկող երկիրը, որոշ քաղաքական նկատառումներից ելնելով, հնարավորություն ունի շրջափակել մյուս երկրները: Հիշենք, ինչպես Թուրգութ Օզալը, օրինակ, սպառնաց փակել դեպի Սիրիա հոսող Եփրատի խմելու ջուրը, երբ վերջինս չձեռնարկեց թուրքական իշխանություններին ձեռնտու քաղաքական քայլեր:

– Մի խոսքով, մենք գալիս ենք այն եզրակացության, որ նավթը վերջին դերը չի խաղում ղարաբաղյան պատերազմում: Կկարողանա՞ արդյոք ԼՂՀ ճիշտ կողմնորոշվել այս բարդ ու մեծ խաղում: Կարելի՞ է ասել, որ Լեռնային Ղարաբաղն արդեն կողմնորոշվել է, թե ընտրությունն առայժմ չի կատարվել:

– Այո, իրոք որ այս ամենից նավթի հոտ է փչում, հնարավոր է, Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում գոյություն ունեցող նավթից: Ինչ վերաբերում է մեր կողմնորոշմանը, հակամարտության հենց առաջին օրերից ես դեմ եմ եղել կողմնորոշման ընտրությանը:

– Այսինքն՝ դուք դեմ եք եղել ԼՂՀ քաղաքական կողմնորոշման հստակ գծին:

– Խոսքը դրա մասին չէ: Մենք կարող ենք կողմնորոշվել դեպի Ճապոնիա: Բայց պե՞տք ենք արդյոք մենք նրան: Մենք կարող ենք կողմնորոշվել դեպի մի այլ հարուստ ու հզոր երկիր: Բայց այդ երկիրը մեր կարիքը զգո՞ւմ է: Բանն այն է, որ կողմնորոշումը չի ընտրվում: Այն ծնվում է փոխադարձ շահերից եւ կործանվում նրանց չհամընկնելու դեպքում: Ինձ թվում է, շատ կարեւոր է ճշտել մեր եւ հարեւան պետությունների դիրքորոշումը տարածաշրջանում: Շահերը համընկնելու դեպքում երեւան է գալիս փոխադարձ կողմնորոշումը: Ուստի մենք չենք ընտրողը: Ընտրում է պատմությունը եւ մենք հայերս, պարտավոր ենք ճիշտ կողմնորոշվել:

– Պատմությունը հուշում է, որ հայերն օրհասական պահերին միշտ էլ իրենց հայացքներն ուղղել են դեպի հյուսիս: Ռուս-հայկական շահերի համընկնում նկատվում է նաեւ այսօր: Սակայն Հայաստանի որոշ քաղաքական շրջանակներ հակված են կարծելու, որ ներկայումս Ռուսաստանում ծնվում են ներկայսերական ուժեր, որոնցից պետք է զգուշանալ, եւ որոնց ազդեցության տակ կարող է կործանվել հայկական ինքնիշխանության փխրուն ծիլը: Վտանգավոր չէ՞ արդյոք մեր հին կողմնորոշումը թեկուզ եւ կիսանկախ Հայաստանի գոյության տեսանկյունից:

– Ռուս եւ հայ ժողովուրդների փոխադարձ ձգողականությունը ունի բազմադարյա պատմություն, քանզի այդ ժողովուրդներն ապրել են սեփական ազգային գաղափարախոսությամբ: Մեզ չպետք է անհանգստացնի ռուսների վերահաստական ձգտումների վերածնունդը, որովհետեւ Ռուսաստանը մի երկիր է, որն ի սկզբանե ապրել է ընկնում ներազգային կայսերամտությամբ: Դրանում անբնական ոչինչ չկա: Կայսերական հավակնությունները բնորոշ են Մեծ Բրիտանիային, Միացյալ Նահանգներին, Թուրքիային, Իսպանիային եւ այլն: Պարզապես այդ հավակնությունները տարբեր երկրների կողմից իրականացվում են ըստ եղած հնարավորությունների: Անդրադառնալով մեր ռուսական կողմնորոշմանը կրկնում եմ, անհրաժեշտ եմ համարում տարածաշրջանում շահագրգռված պետությունների շահերի մանրակրկիտ ուսումնասիրումը: Եթե դրանք չեն համապատասխանում հայկական երկու պետական կազմավորումների շահերին, մենք Ռուսաստանի հետ պետք է մշակենք գործողությունների միասնական կոնցեպցիա: Եթե այսօրվա դրությամբ դրանք համապատասխանում են իրար, ապա դժվար է պնդել ռուսների հետ կայուն դաշնության մասին: Համոզված եմ, որ եւ Հայաստանը, եւ ԼՂՀ-ն Ռուսաստանի հետ շփման շատ եզրեր ունեն: Բայց մենք չենք մշակում մեր հյուսիսային մեծ հարեւանի քաղաքականությունը: Եւ, ցավոք, Ռուսաստանի որոշ քաղաքական գործիչների մեջ նկատվող կոսմոպոլիտիզմը թույլ չի տալիս մեծ հույսեր տածել՝ ռուսների հետ կայուն կապեր հաստատելու համար: Ուզում եմ հավատալ, որ, այնուամենայնիվ, այդ ուժերը առաջատար չեն Ռուսաստանում: Չեմ հիշում, թե ով է ասել, որ ռուս ժողովուրդը, զրկվելով այնպիսի վերազգային գաղափարախոսությունից, ինչպիսին է բոլշեւիզմը, կհաղթահարի նաեւ կոսմոպոլիտներին:

– Վերջին իրադարձությունները վրաց-աբխազական հակամարտության գոտում, երբ սկսվեց աբխազական կազմավորումների հանկարծակի նահանջն իրենց կողմից վերահսկվող տարածքներից, պետք է զգուշացնեն հայ ռուսական սերտ հարաբերությունների կողմնակիցներին: Ըստ էության, այսօր Վրաստանին շնորհավորում են ԱՊՀ մտնելու կապակցությամբ: Ձեզ չի՞ թվում, որ վաղն էլ Ադրբեջանը կարող է շնորհավորելի լինել:

– Ղարաբաղյան կազմավորումներից վաղուց արդեն պահանջում են հետ քաշվել ինչ-որ վերացական սահմաններից: Ճիշտ է, այդ սահմանները ոչ ոք չի ուզում գծագրել: Եւ ես այդ ընդգծում եմ:

Դառնալով Աբխազիային, կուզեի հիշել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի այն անհեթեթ բանաձեւը, որով պահանջվում էր աբխազական կողմից թողնել Աբխազիայի մայրաքաղաք Սուխումը: Սա արդեն ուրիշ ինքնիշխանության դրսեւորումն է, որը ձգտում է նվաստացնել ձողիկով ցույց տալ՝ ուր եւ որտեղ նստել, ըստ որում նստել, եթե կարելի է այսպես արտահայտվել «զգաստ»: Աբխազները, բնական է, ուշադրություն չեն դարձրել բանաձեւին, եւ ես կարծում եմ, որ նրանք ճիշտ են վարվել: Ղարաբաղի հայերը, ինչպես նաեւ աբխազները, չեն կարող գնալ անհամարժեք զիջումների: Դա կլիներ ոչ միայն ԼՂՀ, այլեւ բոլոր այն պետությունների կործանումը, որոնք շահագրգռված են մեր երիտասարդ հանրապետության գոյությամբ: Կա եւ մեկ ուրիշ վտանգ. անընդհատ զիջելով ուրիշ ժողովրդի կայսերական պահանջներին, նսեմանում է թույլ տալ նրանց ներկայացնելու նոր պահանջներ: Կարծում եմ, անվերջ պահանջկոտությամբ հաջողության չես հասնի: Համենայն դեպս, սերբերը դա ապացուցում են բավականին համոզիչ կերպով:

– Այնուամենայնիվ, կրկին անդրադառնանք նավթին, որովհետեւ ղարաբաղյան հակամարտությունը հետզհետե գնում, ավելի ու ավելի է, այսպես ասած, ինտերնացիոնալ տնտեսական բնույթ ընդունում: Ըստ Ձեզ, ի՞նչ է սպասում Ղարաբաղին եւ ղարաբաղյան պատերազմին ասիական նավթին տիրանալու հավակնորդներ ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի անհաշտության դեպքում:

– Միացյալ Նահանգների եւ Ռուսաստանի միջեւ համաձայնություն երբեք չի լինի: Համենայն դեպս, տեսանելի ապագայում: Իհարկե, հուսամ, որ գործը չի հասնի բացահայտ բախումների, բայց չի լինի եւ խաղաղություն: Աշխարհի նորանոր տարածաշրջաններում իր ազդեցությունը հաստատելու փորձերում երկու գերտերությունների միջեւ միշտ էլ գոյություն կունենա գաղտնի հակամարտություն, ավելի ճիշտ, առողջ մրցակցություն: Պատմության ամբողջ ընթացքում գերիշխանավոր պետության դերը ջանում էին ստանձնել տարբեր երկրներ, երբեմն Մեծ Բրիտանիան, երբեմն Գերմանիան: Այսօր այդ դերը որոշել են կատարել Միացյալ Նահանգները: Եւ արդեն ակնհայտորեն նկատվում են ԱՄՆ-ի ռազմաքաղաքական փորձերը հանդես գալ համաշխարհային ժանդարմի դերերից: Կցանկանայի հիշեցնել Բաղդադի հրթիռակոծման հետ կապված իրադարձությունները, նախագահ Բուշի դեմ մահափորձի անհաջող նախապատրաստումից հետո, երբ ԱՄՆ-ն իր պատժիչ գործողությունները արդարացնում էր ՄԱԿ-ի կանոնադրության 51-րդ հոդվածով, որտեղ ասվում է յուրաքանչյուր պետության ինքնապաշտպանության իրավունքի մասին: Բուշի դեմ մահափորձը, եթե նույնիսկ այն պատրաստվում էր, վերաբերում է միջազգային ահաբեկչության մասին հոդվածին: Եւ ամենացավալին այն էր, որ Ռուսաստանը, այսպես ասած, մեղմաբար ու քաղաքավարի գլխով արեց եւ համաձայնեց Իրաքի մայրաքաղաքը ռմբահարելու ԱՄՆ-ի մտադրության հետ: Դա ռուսական քաղաքականության արժեզրկում էր, ինչը չի կարող չանդրադառնալ ու հավանաբար դեռ կանդրադառնա Ղարաբաղի հայերի դրության վրա: Ահա թե ինչու ԼՂՀ ղեկավարությունը պետք է մանրազնին ուսումնասիրի մեր տարածաշրջանում բոլոր շահագրգռված երկրների շահերը: Այսօր Լեռնային Ղարաբաղի գլխավոր նպատակն է ոչ մի կողմի հետ կոնֆլիկտի մեջ չմտնելով, այնուամենայնիվ, նախապատվությունը տալ նրանցից մեկնումեկին:

– Ծանր խնդիր է...

– Դա իրոք շատ ծանր, բայց իրագործելի խնդիր է, քանի որ Ռուսաստանի եւ Ամերիկայի դիրքորոշումներն այնքան էլ իրարամերժ չեն: Իսկ մրցակցությունը նրանց միջեւ նույնիսկ ձեռնտու է մեզ:

– Պարոն Մելիք-Շահնազարյան, Ձեզ տարօրինակ չի՞ թվում ԱՄՆ-ի դիրքորոշումը, որը, դատելով ամեն ինչից, պաշտոնապես հրաժարվում է նախկին ԽՍՀՄ-ի տարածքում սաստկացող միջէթնիկական կոնֆլիկտներին միջամտելուց եւ միաժամանակ գաղտնի աջակցություն ցուցաբերում Ադրբեջանին եւ Թուրքիային:

– Ես չեմ կարծում, որ Միացյալ Նահանգները ձեռնպահ կմնան նախկին ԽՍՀՄ տարածքում տեղի ունեցող ազգամիջյան հակամարտություններին միջամտելուց: Սկզբունքների հայտարարումը դեռ չի ենթադրում նրանց պարտադիր իրականացումը: Եւ ԱՄՆ-ն արդեն ձեռնպահ չի մնում: Կուզենայի հիշեցնել եւս մի դեպք, երբ Միացյալ Նահանգները դիմել են մեզ նամակով, որտեղ հայտնվում էր այն մասին, որ պետդեպարտամենտը «Բժիշկներ առանց սահմանների» կազմակերպության միջոցով Լեռնային Ղարաբաղի համար ուղարկել է 20 տոննա դեղորայք, սակայն ապրանքը գտնվում է Բաքվում եւ մարտական գործողությունները շարունակվելու դեպքում պետդեպարտամենտը անհնարին կհամարի հասցնել այն Ղարաբաղ: Եւ ամերիկյան պաշտոնյաներն այդ ամենն ասում են, քաջ գիտակցելով, որ ղարաբաղցիները դեղորայքի կարիք են զգում հենց այն պատճառով, որ Բաքվից արձակվող հրթիռներով են հրթիռակոծվում ԼՂՀ բնակավայրերը: Դա էլ միջամտության մի ձեւ է, եւ ավելի լուրջ, քան կարող է թվալ առաջին հայացքից: Նույնը վերաբերում է նաեւ Անգլիային, որը նավթային ընկերությունների, մասնավորապես «Բրիթիշ փեթրոլեումի» միջոցով հսկայական գումարներ է ներդնում Ադրբեջանի տնտեսության մեջ: Անշուշտ, մեծ դեր է խաղում նաեւ այն հանգամանքը, որ Թուրքիան, լինելով Ադրբեջանի բնական դաշնակիցը, միաժամանակ կատարում է Արեւմուտքի հարվածային ուժի պարտականությունները Արեւելքում:

– Ալիեւի իշխանության գլուխ անցնելուց հետո Ադրբեջանում բավականին լուրջ շրջադարձ կատարվեց դեպի Ռուսաստան: Սառեցվեցին արեւմտյան նավթային ընկերությունների հետ պայմանագրերը: Երկկողմ ակտիվ բանակցություններ սկսվեցին Ռուսաստանի հետ, եւ որքան ինձ հայտնի է, ՌԴ էներգետիկայի նախարար Շաֆրաննիկի հետ արդեն ձեռք է բերվել ադրբեջանական նավթի հսկայական մասը Ռուսաստանին տրամադրելու վերաբերյալ պայմանավորվածություն: Ձեզ չի՞ անհանգստացնում իրադարձությունների նման ընթացքը:

– Բանն այն է, որ Ադրբեջանն առայժմ հնարավորություն չունի նավթը մեկ ուրիշ երկրի վաճառել, քանի որ չկա նոր նավթամուղ, որը կշրջանցեր Ռուսաստանը: Միակ նավթային ճյուղը Գրոզնիով անցնում է Նովոռոսիյսկ: Իսկ

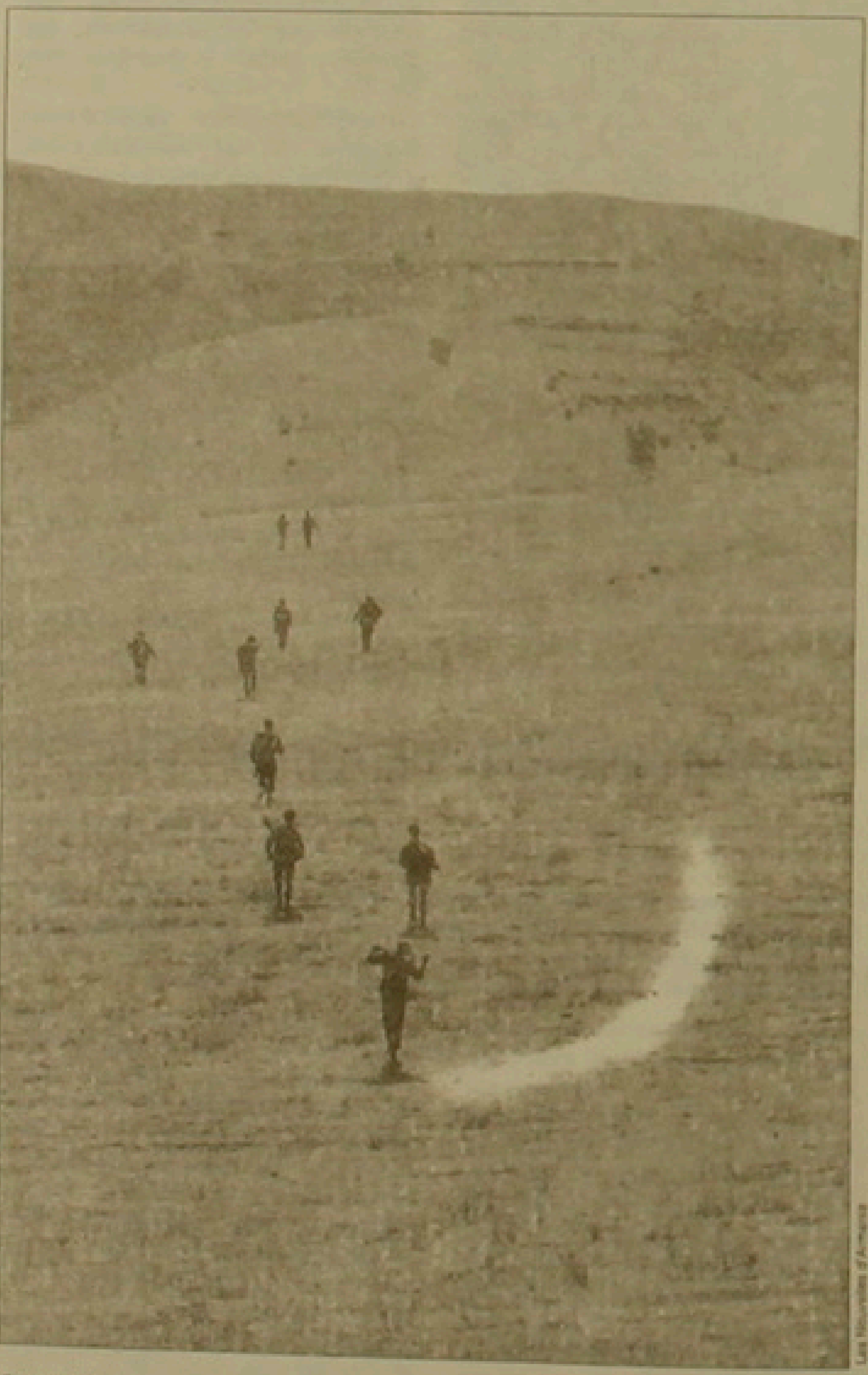

Les Nouvelles d'Arménie

digitised by A.R.A.R.@

սալքի վաճառահանման համար Ադրբեջանին [illegible] մես անհրաժեշտ է արտաքին [illegible] այն դա չի նշանակում Արեւ[illegible] ռուս հարաբերությունների կտրուկ խզում, որովհետեւ հարեւան հանրապետության ղեկավարությունն արեւմտյան ընկերությունների հետ Ադրբեջանի թերակղզում նավթային հանքավայրերի մշակման վերաբերյալ զուգահեռ բանակցություններ է վարում։ Ըստ իս, Ալիեւը փորձում է ինչ-որ հավասարակշիռ դիրք գրավել, ոսկե միջինը փնտրել երկու գերտերությունների հարաբերությունների մեջ։ Դա ամենավատ քաղաքականությունը չէ, եւ Ալիեւը Ադրբեջանի ամենաթույլ ղեկավարը չէ, եթե ավելին չասենք։ Ուրիշ բան է, որ Ալիեւը՝ այդ [illegible], փորձում է կաշառել Ռուսաստանի ժողովրդական զանգվածներին, մոսկովյան ճաշարաններում կազմակերպելով Արեւելքի բարիքներով առատ ճաշկերույթներ, միաժամանակ սեփական գաղթականների համար միջազգային օգնություն մուրալով ռուսական իշխանություններից։ Այս ամենն իրականացվում է չափազանց կոպիտ, ասիական պարզամիտ ձեւով, ինչը, թվում է, Ռուսաստանում մեզնից վատ չեն հասկանում։

[illegible]նուամենայնիվ, ռեեսակի դարձը [illegible]սիս, արդեն անդրադառնում է հայ-ադրբեջանական պատերազմի վրա։ Ըստ ԵՍՍ (Եվրոպայի սովորական սպառազինություն) պայմանագրի, Ադրբեջանին, ի դեպ նաեւ Հայաստանին, թույլատրվում է ունենալ միայն 220 տանկ, 220 զրահամեքենա եւ 285 հրետանային կայանք։ Սակայն Ադրբեջանի արտգործնախարարության 1993 թ. նոյեմբերի 3-ի նամակում (թիվ 174) ասվում է, որ 93 թ. սեպտեմբերի 27-ին հանրապետությունը, օրինակ, Ուկրաինայից ստացել է 50 տանկ։ Սույն թվականի մայիսին Ադրբեջանը Ռուսաստանից լրացուցիչ ստացել է նաեւ 105 զրահամեքենա եւ 42 միավոր հրետանային կայանք։ Ձեռնտանք Ադրբեջանի ԱԳՆ նոյեմբերի 6-ի (թիվ 175) նամակը, որտեղ ասվում է, որ 1992 թ. հուլիս-օգոստոս ամիսներին Ադրբեջանի իրավասության տակ են անցել ռուսական 286 տանկ, 842 զրահամեքենա, 345 հրետանային կայանք, 53 ռազմական ինքնաթիռ եւ 48 ռազմական ուղղաթիռ։ Ինչպես տեսնում եք, սպառազինության ձվոսը խիստ գերազանցված է։ Դա նույնպես ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների եւ Մոսկվայի հետ ադրբեջանական [illegible]վարների սիրախաղի հետեւանք է։ [illegible] այս թվերը չպետք է վախեցնեն [illegible]ընթերցողներին, չնայած դրանց [illegible]։ Հիշենք 1991-92 թթ. ձմեռը, երբ ղարաբաղյան կազմավորումների տրամադրության տակ կար ընդամենը 6 տանկ, իսկ ադրբեջանական զորքերի 339։

– Այնուամենայնիվ, Ձեր բերած թվերն առնվազն տարօրինակ են հայ-ռուսական հարաբերությունների կայունության եւ երկու ժողովուրդների շահերի համընկնելու տեսակետից։

– Ուշադրություն դարձրեք թվագրությանը։ Նոր սպառազենի հանձնումը Ադրբեջանին տեղի էր ունենում այն ժամանակ, երբ Ռուսաստանում առկա էր երկիշխանություն, հնարավոր է եւ բազմիշխանություն, երբ Ռուսաստանի ռազմական կառույցները, ենթարկվելով իշխանության այս կամ այն ճյուղին, շատ հաճախ տեղյակ չէին՝ ինչով է զբաղված երկրորդ կողմը։ Բացի այդ, Ռուսաստանի ղեկավարությունն այն ժամանակ կենտրոնացված չէր, ինչի մասին բազմիցս ասել է նախագահ Ելցինը։ Ու[illegible] հավաստալ, որ այսօր ՌԴ ներքա[illegible]ն իրավիճակի հարաբերական կայունությունից հետո փոխըմբռնում ձեռք կբերվի միասնական արտաքին եւ ներքին քաղաքականության հունով գործող ռազմական տարբեր կառույցների միջեւ։

– Եվ վերջին հարցը։ Ձեզ չի՞ թվում, որ նավթը առավելությունից դարձել է պատուհաս Ադրբեջանի համար, երբ հաշվի առնենք խոշոր պետությունների ձգտումը՝ տիրանալ դրան։

– Ամեն ինչ հարաբերական է մեր անհանգիստ աշխարհում։ Առավելությունը միշտ վերածվում է թերության, եթե չես կարողանում օգտվել դրանից ըստ արժանվույն։ Համոզված չեմ, որ Ալիեւը առավելություններ կորզողներից է։ Թերեւս շատ բան այստեղ կախված է հայ զինվորականության եւ դիվանագետների հմուտ եւ հստակ գործողություններից։

– Շնորհակալություն հարցազրույցի համար։

Զրույցը վարեց
ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ

Թուրքիա

ԱՐԱԳ ԸՆԹԱՑՔ ԴԵՊԻ ԱՐԵՎՄՏԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

«Ազգի» նախորդ համարներից մեկում մեր ընթերցողներին էինք ներկայացրել AGBU-News ամսագրից Դավիթ Զենյանի «Թուրքիա. Առջեւում փշոտ ճանապարհ է» հոդվածը։ Նույն ամսագրում նյութեր էին տպագրված նաեւ օտարերկրացի լրագրողների կողմից, որոնցից, օրինակ, ՋԵՅՄՍ ԴՈՐՍԻՆ Wall Street Journal-ի եւ մի շարք այլ եվրոպական հրատարակությունների Ստամբուլի թղթակիցն է։ Նա մի քանի հոդվածներ է ստորագրել ամսագրում։ Դրանցից այսօր թարգմանաբար ներկայացնում ենք առաջինը՝ որոշ համառոտումներով։

Թուրքիայի առաջին վարչապետին Թանսու Չիլլերը, իշխանության գլուխ եկավ մայիսին, ժողովրդավարություն վայելող այնպիսի մի հոսանքի կողմից, որը ցանկանում էր քաղաքական եւ տնտեսական բարեփոխումներ իրականացնել երկրում։ Այսօր մի շարք քաղաքական վերլուծումներ ու հրապարակավ արված անզգույշ արտահայտություններ ստիպում են քաղաքագետներին, տնտեսագետներին եւ մտավորականության ներկայացուցիչներին վերանայել իրենց դիրքորոշումը եւ բարձրաձայն մտորել այն մասին, թե հասունությունը չե՞ն առնում արդյոք այդպիսի ընտրություն կատարելու համար։

Հակառակ սեփականաշնորհումն արագացնելու եւ բյուջեի դեֆիցիտը նվազեցնելուն ուղղված որոշակի հարկային միջոցառումներ ձեռնարկելու իր խոստումներին, քրդական ապստամբների դեմ վճռական քայլեր չառնելու համար տիկ. Չիլլերին քննադատում են իր իսկ «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության տարբեր թեւերը։

Ինչպես ԱՄՆ-ի նախագահ Քլինթոնը, այնպես էլ տիկ. Չիլլերը «սովորում է», որ մեղրամիսները կարճ են լինում, իսկ բարեփոխումները՝ դժվար իրագործելի։ Սակայն 44 տարեկան վարչապետին չի [illegible] վստահությամբ։ Նա համոզված է, որ «ավարտին կհասցնի» երկրի վերակառուցումը, որն սկսել էր Թուրգութ Օզալը։ Նա ոչ մի կասկած չի թողնում, որ լայն ազատություններ է տալու զինվորականությանը քուրդ անջատողականներին ճնշելու համար։ Միեւնույն ժամանակ նա տնտեսական օգնության մի փաթեթ է առաջարկում առավելապես քրդերով բնակեցված հարավարեւելյան տարածքներին, որոնք Թուրքիայի ամենաքիչ զարգացած շրջաններն են։

«Ես ցանկանում եմ արագ շարժվել։ Իմ բնավորությունն այդպիսին է։ Բայց չեմ ուզում շատ քայլերով վտանգել ամեն ինչ։ Բացի այդ, թուրքերին եւ աշխարհի մյուս ժողովուրդներին համոզելը ժամանակ է պահանջում», ասում է իր կրթությունն Ամերիկայում ստացած տնտեսագետը։ Տիկ. Չիլլերի գերիշխող ազդեցությունը հույս է ներշնչում թուրքերին, որ իրենց երկիրը ղեկսություն կդառնա եւ արեւմտականացման ուղիով կընթանա՝ վերջ դնելով հնաոճ «իսլամավորական քաղաքականությանը»։ Նա իշխանության գլուխ եկավ այնպիսի մի ժամանակ, երբ Թուրքիայում տեղի էին ունենում քաղաքական եւ տնտեսական արագ վերափոխումներ, երբ այնտեղ ամուր ղեկավար էր պետք, որն ի վիճակի լինի, ներքին խնդիրները բարեհաջող լուծելով, ապահովել Թուրքիայի համար շրջանային առաջնորդի դերը Եվրոպայի, Միջին Արեւելքի, Կենտրոնական Ասիայի եւ Կովկասի խաչմերուկներում։

Մեկնաբանելով աշխարհիկ լինելու ճանապարհին հասարակության առավել մոլի իսլամական խմբակցություններին չհակադրվելու տիկ. Չիլլերի զգուշավորությունը, սոցիոլոգ Նիլուֆեր Գոլը ասում է, որ «նրա ընտրությունն այդ պաշտոնում ամրապնդեց Թուրքիայում փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտության գաղափարը»։

Տիկ. Գոլը, որը ժամանակակցության գիտակ է, նկարագրում է Չիլլերին, որպես մի կնոջ, որ հասարակության աստիճաններով բարձրացել է՝ դառնալու համար միաժամանակ եւ ուժեղ, եւ հարուստ։ «Նա հաջողության գրավականն է, մի երազանք, որին երեւի ամբողջ Թուրքիան կձգտեր հասնել», ասում է նա։

Իսկ Թուրքիայի ամենահարուստ գործարարը՝ Ռահմի Քոչը ավելացնում է, որ նրան (Չիլլերին) պետք է առիթ տալ իրեն դրսեւորելու համար։

Նախքան վարչապետ դառնալը, Չիլլերը 18 ամիս զբաղեցրել է էկոնոմիկայի նախարարի պաշտոնը Սուլեյման Դեմիրելի վարչապետության օրոք։ Նրան համարում են Թուրքիայի «երկաթյա տիկինը»։ Նա պատրաստ է գործի լծվելու եւ առաջացած խնդիրները դիմակայելու, բայց իր շուրջը մի ամբողջ կազմալուծվող աշխարհ է։

Երկրի ներսում քաղաքական մեկնաբանները նշում են, որ նա իրեն դժվար կացության առաջ է դրել՝ պաշտպանելով մի խումբ խոշոր ֆիրմաների գործարարների եւ մասնագետների, որոնք անցյալ մայիսին օգնեցին նրան իշխանության գլուխ գալ։

Շատ բանի է եւ չի սպասում։ Կառավարող կոալիցիան կազմող մյուս Սոցիալ-դեմոկրատ ժողովրդական կուսակցությունը շուտով պետք է ընտրի իր նոր ղեկավարին, որն հավանաբար նվազ ընդառաջող լինի, քան քաղաքական ասպարեզից հեռանալ պատրաստվող ներկա փոխվարչապետ Էրդալ Ինոնյուն։

«Չիլլերը դինամիկ է, արագ եւ խելացի», ասում է Մեհմեդ Ալիֆ

Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ. Մոսկվա

Այդ մարդիկ այժմ փորձում են քաղաքական լուծում գտնել քրդական հարցին, որն ինը տարի գոյություն ունի, եւ այդ ընթացքում խլել է ավելի քան 6.700 մարդու կյանք։ Քաղաքական լուծում ասելով, նրանք հասկանում են մշակութային ամբողջական իրավունքներ եւ որոշ ինքնավարություն։

Մյուս կողմից, տիկին Չիլլերին առայժմ չի հաջողվել ստանալ զինվորականության պաշտպանությունը։ Վերջիններս վճռական դեր ունեն երկրի քաղաքականության մեջ եւ կողմնակից են քրդերի դեմ դաժան ճնշումներ գործադրելուն։ Նրանք զգուշացնում են, որ քրդերին տրված քաղաքական արտոնությունները, ի վերջո, կհանգեցնեն ահաբեկչության առաջ զիջելուն, հանձնվելուն։ Այս միտքը պաշտպանվում է նաեւ կառավարության ավագ պաշտոնյաների կողմից, որոնց թվում է Վոլքան Վուրալը՝ Չիլլերի գլխավոր խորհրդատուն։ Ուրիշ պաշտոնական անձինք, որոնք մոտիկ են զինվորականությանը, նշում են, որ զինվորական ղեկավարությունը չի հանդուրժի, որ տիկին Չիլլերն անցնի «կարմիր գիծը», նրան անմիջապես կփոխարինեն մեկ ուրիշով։ Այդ «կարմիր գիծը» վերաբերում է Չիլլերի այն ակնարկներին, որ ինքը կարող է «թույլատրել քրդերին լեզվով հեռարձակումներ կատարել»։ «Այդպիսի քայլը փոթորիկ կառաջացներ իր իսկ կուսակցության ներսում», նշում է «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության ավագ մի ներկայացուցիչ։

Տիկին Չիլլերն անձամբ բացատրում է իր կուսակցության անդամների այն կարծիքը, որ ինքը վստահությունից կտրված է եւ զուրկ է քաղաքական փորձառությունից ու ղեկավարելու կարողությունից։ Նա վստահեցնում է, որ սեփականաշնորհման յոր ծրագրեր ունի, բայց ցանկանում է նախ ստեղծել համապատասխան սոցիալական ապահովության մի համակարգ այն մարդկանց համար, ովքեր կարող են դրանց հետեւանքով կորցնել իրենց աշխատանքը։ Բայց ժամանակը

Իշխ[illegible] գործարար հարավային Թուրքիայից, որը սերտ հարաբերություններ էր մշակել տիկին Չիլլերի հետ, երբ վերջինս տնտեսագիտություն էր դասավանդում Ստամբուլի համալսարանում։ «Բայց կխոստանա՞ արդյոք նա ճիշտ ընտրել իր աշխատանքային ընկերներին։ Առայժմ նրան չի հաջողվում այդ»։

«Խնդիրն այն է, որ տիկին Չիլլերը ոչինչ չգիտի», ավելացնում է Մեհմեդ Դուզգեր, կուսակցության երրորդ անձնավորությունը։ «Նա չգիտի, օրինակ, թե Մալաթիան Կեսարիայի արեւելքո՞ւմ է գտնվում, թե արեւմուտքում։ Մեզ համար շատ դժվար է նրա հետ գործակցել Դեմիրելից հետո, որը ճանաչում էր ամեն մի գյուղակի ու ճամփի անունը»։

Այս երկրորդ անձնավորություններն էլ քննադատում են տիկին Չիլլերին այն բանի համար, որ իր կուսակցության [illegible] ներկայացուցիչներին չի ընդգրկել կառավարության մեջ եւ նույնիսկ իր ամենամտերիմ [illegible] խորհուրդներ չի լսում։ «Նա այնպիսի մի կառավարություն է կազմել, որ տեղ [illegible] ամեն ինչ ինքն պետք է հաստատի», ասում է [illegible] ավելացնում, որ վարչապետի [illegible] պաշտոնում [illegible] անհայտ մարդիկ։ [illegible] պարոն Իշխը նշում է. «Չիլլերը ներկայացնում է դինամիկ, զարգացած եւ արեւմտականացված Թուրքիայի նոր սերունդը, բայց նա մի սխալ է գործել [illegible] կուսակցության [illegible] բուժելով, նա [illegible] դրանք էլ ավելի [illegible] Չիլլերին նմանեցնում է [illegible] Ջեյլանին, որը [illegible] էր, բայց [illegible] ոչ մի բանի [illegible] պետք է կարողանա իր [illegible] փոխանցել [illegible], իսկ դրա համար նա [illegible] լեզվական գիտելիքներ չունի։

Վարչապետուհին լեզվական սայթաքումներն ու անճշտությունները վերագրում է գերհոգնածության։

Նշելով իր նվիրվածությունը մարդկային իրավունքների պաշտպանությանը, նա ընդգծում է, որ «Թուրքիան քրդական խնդիր չունի։ Մենք փոքրամասնության խնդիր չունենք։ Պարզապես հարավարեւելյան Անատոլիայում ունենք ահաբեկչության խնդիր։ Պետությունը պարտավոր է պաշտպանել իր քաղաքացիներին, եւ ես վճռել եմ գլուխ հանել այդ պարտականությունը»։

Մեկնաբանելով թուրքական թերթերում հայտնված այն լուրերը, թե իբր քրդական անջատողական կուսակցությունը հովանավորվում է Իրանի եւ Սիրիայի կողմից, տիկին Չիլլերը գտնում է, որ ահաբեկչության դեմ պայքարը միջազգային խնդիր է։ Ռադիոյով եւ հեռուստատեսությամբ հեռարձակված իր ելույթի ընթացքում նա զգուշացրել է. «Ովքեր ցանկանում են մեր թշնամին լինել, պետք է շատ չափեն, նոր կտրեն»։

Առայժմ քրդերին ինքնավարություն եւ լեզվական արտոնություններ շնորհելու, ինչպես նաեւ քաղաքների թուրքական անունները քրդականով փոխարինելու հարցերին նրա տված պատասխանները շատ անորոշ են։ «Մեր լեզուն թուրքերենն է։ Այդ լեզվով են դասավանդում մեր դպրոցներում», նշում է նա, չբացառելով երկլեզվյան (թուրքերեն եւ քրդերեն) ուսումնական ծրագրերի հնարավորությունը։ Իսկ քրդերեն հաղորդումների մասին նշում է, որ «հարցը պետք է ուսումնասիրվի խորհրդարանի կողմից»։

Չիլլերին քննադատողները գտնում են, որ նա բավականաչափ չի օգտվում զինվորական ղեկավարների խորհուրդներից, մինչդեռ նրանք Թուրքիայում ամենաուժեղ խմբավորումն են եւ մեծ դեր ունեն քաղաքականության մեջ։ Նրա հանդեպ անվստահությունը գալիս է նաեւ մի խումբ ղեկավար քրդերի հետ իր համագործակցությունից։ Վերջիններից թվում են Առեւտրի պալատի նախագահ Յալիմ Երեզը եւ պետական նախարար Նեսմեդդին Ջեւահիրին, որին համարում են երկրի կուլիսային վարչապետը»։

Չիլլերն ինքը չի գտնում, որ անփորձ է։ «Ես արդեն երկու տարի է, ինչ կառավարության մեջ եմ։ Ես միակ անձն էի, որ որոշակի ծրագրեր ունեի։ Դրանք զարգացրի ինչքան հնարավոր է արագ կերպով։ Երկիրը կարիք ունի դրանց», նշում է նա չթուլացող վճռականությամբ։ ■

ամսագիր
պատկերազարդ
ԲԱՆԲԵՐ
ակադեմիական
արձակ
պոեզիա
և
ՏԱՌ
ՏԱՌ
իր պոեզիայով
հանդերձ
ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ
ՏԱՌԱՉԵՒԵՐ
OUTLINE FONTS
GARAMOND AND AVANT GARDE LIKE
Դիմեք 562863, ԱԶԳ օրաթերթ

digitised by A.R.A.R.@

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.

Միերը շատ բան տեսավ, բայց էլի Գիժոր մնաց

Խմբագրությունում պայմանավորվածություն կար. որ դերասանուհի Թամար Հովհաննիսյանի հարցազրույցը պիտի եզրափակեր տարվա մշակութային էջը. և դերերի անհամահուս կերպարների առջեւ երկրպագության դափնիներ պիտի խշրտային, պիտի խնամային. թե փարիզյան օդային աղեւից ինչպես փրկվեցին. ինչո՞ւ էր նա այդքան դառնացած այսօրվա ճաշակային գործիչներից:

Ավաղ, տեղական ժամանակով օրը դար է տեւողվում, և ես արդեն լսում էի սեւեր հագած Թամարին: Դեկտեմբերի 29-ի մութի ու չեմնված մեջի մեջ ինքնարերը փնտրել ու գտել էր նա մի հայի բույլ սերտ անձնազոհը:

Բանաստեղծների ընտանիքում մեծացած դերասանուհին բանաստեղծի հետ էլ ամուսնացել էր՝ հայ բառերի ու կինոյի անմնանուր բանաստեղծի, գյումրեցի Ֆրունզիկի հետ:

Չափազանց համեստ ու կոկ, ու նույնքան փոքր բնակարանի միակ սենյակը ճիշ առաջ երիզել էին չինդ սեւ բավիլով: Թամար Հովհաննիսյանը հրաժարվեց խոսել՝ «Ախր ես ո՞նց խոսեմ հիմա, հետո կասեմ, շատ բան կասեմ, բայց հիմա, ախր այնպիսի բաներ կարող եմ ասել: Սոս Սարգսյանին խնդրեմ, մինչ հետն էր, մահվանից մի ժամի ռոպե հետո էլ հետն էր... Տիգրան Ներսիսյանին խնդրեմ, մեր հացով, մեր ջրով, մեր օդով, մեր ամեն ինչով մտահոգ մյուսներին խնդրեմ... Գնացել են Միհերի հետեւից, հիմա կգան»:

Այնուամենայնիվ, նորից խնդրեցի մի ճանի խոսք ասել. «Ի՞նչ ասեմ, ախր, ո՞ր մեկն ասեմ:

Մ՛րը, Գիժոյի պես մարդ, Գիժոր: Էնքան բան տեսավ, բայց էլի Գիժոր մնաց:

Ճակատագրից լցված, ահավոր դժբախտ, ահավոր դժբախտ, համճարեղության բոլոր-բոլոր չափանիշներով իր մեծությամբ, իր հզորությամբ, իր դժբախտությամբ, ճակատագրի կողմից իր լցվածությամբ, իր խեղճացարությամբ, իր գեղեցկությամբ, իր սգեղությամբ, իր... տխուրի չխրությամբ, տխուրի հումորով, ամեն ինչի հանդեպ արհամարհանքով: Հանճարեղ: Միակն ինչ համար... Բոլոր մարդիկ այժմ խաղալիքներ են երեւում, լարովի խաղալիքներ...

Այսպիսի մի ուրիշ մեծ երեւույթ ես այլեւս չեմ տեսնի: Ամեն վայրկյան, ամեն վայրկյան բեմի վրա միասին, տանը միասին, փողոցում միասին, շուկայում միասին, հիվանդանոցում միասին, այսպես 12 տարի շարունակ: Չեմ պատկերացնում, թե հիմա ինչ եմ անելու: Հերիք է, անցաեք, էլ չեմ կարող խոսել...»:

■

Ամանորյա Մտորումներ

Այսօր մենք ազգային հեռուսի մեջ դեռևս հավերժության ճանապարհում 1993-րդ տարին: Կորուստներից, խավարից ու ցրտից ծերացած մեր տարին, իր մեջ կրելով մեր ժողովրդի անասելի զրկանքներն ու տառապանքները, գնաց վիրավոր ու կիսամաշ, բայց հոյակապ կեցվածքով:

Գալու է 94-ը: Ասված տա, որ Նոր տարին իր հետ նոր գալիք չբերի: Սոյաովեկ են արդեն սփոփանքի բոլոր խոսքերն ու մխիթարանքի բոլոր բանաձեւերը: Ի՞նչ է մնացել: Մնացել է տառապանքների մեջ բոված մի համբերատար ժողովուրդ, որ մաքառում է իր գոյատևության համար, ու ծարավելիս իր արյունն է խմում, մրսելիս տաքանում է սեփական արյան ջերմությամբ, եւ խավարի մեջ իր հոգու լույսով շարունակում է փնտրել իր Աստծուն...

Ես շատ ուրախ եմ, որ Գրողների միության Ղարաբաղի ազատամարտիկներին օգնող հանձնախմբում աշխատելիս իրոք եւս ճանաչեցի հայ կնոջը, տեսա ծանր օրերում տոկող եւ ապրեցնող նրա կամքի հանճարը, որով օժտված են եղել մեր նախամայրերը: Այդ հանճարի լույսը սերնդեսերունդ եկել է մեր այսօրվա կանանց, որոնք մեր այս տառապալից օրերում դարձել են հանճարի ենթադրողներ: Այստեղից է, ահա, որ ես վստահ եմ, թե հայ ժողովուրդը պիտի հարատեւի: Նա կհարատեւի մեր կանանց հենց այդ զորավոր հավատքի շնորհիվ:

Ամիսներ առաջ Երեւանում, երբ այցելեցի զոհված ազատամարտիկ Բենիամին Գասպարյանենց տուն, զոհվածի մայրն ասաց.

– Երեք որդի եմ ծնել... Մեկը զոհվել է Ղարաբաղում, երկուսն էլ կռվում են հայրենիքին, որպես վիրակապեր...

Բոլորս հուզվեցինք, բացի զոհվածի մորից: Ինձ զարմանք եւ հիացում պատճառեց հայ կնոջ տոկունության ու կամքի այդ առասպելական կերպարը: Ես համոզված եմ, որ կգա այն երանելի օրը, երբ ողջ հայ ժողովուրդը, նրա քաղաքական բոլոր կուսակցություններն ու գործիչները կդիմավորեն այնպես, ինչպես Սարդարապատի նախօրեին, եւ մենք կհաղթենք ոչ միայն ճակատին, ցրտին ու խավարին, այլեւ դուրս կգանք բոլոր տեսակի շրջափակումներից ու վերջապես կդրվի Ղարաբաղում եւ Հայաստանի սահմաններում արկերի պայթյուններին:

ՍԵՐ, ՀՈՒՅՍ, ՀԱՎԱՏ, ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այս պահին մտաբերելով, խոնարհվում եմ զոհված մեր ազատամարտիկներ Բենիամին Գասպարյանի, Սամվել Շահմուրադյանի, Մանվել Քեչիչյանի, Անդրեյս Աշոտի, Թաթուլ Կրպեյանի, Դժոխքի, Հարութի, Աղավնի Տեր-Պետրոսյանի, Ռուզանի, Դեւի, Մոնթե Մելքոնյանի եւ բոլոր, բոլոր զոհված ազատամարտիկների շիրիմներին եւ մտովի համբուրում եմ նրանց սրբազան մայրերին՝ հղելով նրանց ամանորյա ջերմ մաղթանքներ...

Միհեյի մայրեր, եղբայրներ ու քույրեր, փորձությունների ժամանակաշրջան ենք ապրում, համոզված եղեք, որ կանցնեն այս ծանր օրերը, եւ մենք կփչենենք չարչարանքների մեր խաչափայտից... Եկեք միաբանվենք, օգնենք իրար, կխենք մեր հացը չունեցողի հետ, մեզ նույն լինենք երեխաներին, ծերերին ու աղքատներին...

Շնորհավորում եմ Ղարաբաղի առասպելական ժողովրդին մեծից փոքր, շնորհավորում եմ մեր բոլոր բազմազավակ մայրերին, որոնք հայոց գենոֆոնդի, մեր ազգային գոյատեւության հույսն են ու ապավենը, շնորհավորում եմ մեր մանկավարժների բոլոր երեխաներին, ծերանոցների մեր մամիկներին ու պապիկներին, շնորհավորում եմ մեր ողջ հայ ժողովրդին ու մաղթում սեր, հավատ եւ միաբանություն...

ՍԵՏԱՔՍԵ

Դժվար է ինձ համար ամանորյա մաղթանքի սովորական ու ավանդական խոսքերն ասել, իսկ Ձեզ լսել այսօր, որովհետեւ ի՞նչ շնորհավոր, ինչո՞ւ շնորհավոր, եւ ի՞նչ շնորհավորելու բան կա, երբ ներկան ծանր է այնքան, իսկ գալիքն անորոշ... Բայց միեւնույն է՝ շնորհավոր Ձեր Նոր տարին:

Որովհետեւ, ինչ էլ լինի եւ ինչպես էլ լինի, պիտի շնորհավորենք իրար բեկում եւ այն բանի համար, որ ապրում ենք, կանք ու պիտի լինենք... Պիտի ապրենք, դիմանանք ու լինենք, ինչպես ապրել ու դիմացել ենք դար ու դարեր մեր ժողովրդի պատմության անսկիզբ սկզբից սկսած մինչեւ նրա անվախճան վախճանը...

Չէ՞ որ դարավոր փորձը ցույց է տալիս, որ ամեն ինչ կարելի է հայից խլել, բռնագիրել ամեն ինչ, բացի նրա Հույսից ու Հավատից...

Պիտի դիմանանք ու ապրենք, կրկին ու կրկին ապացուցելով այն, պատմության փորձով բազմիցս ապացուցված իրողությունը, թե մենք կարող ենք ել ու ծնար գտնել մեր կյանքի ամենից անհնարին ու անելանելի դրվագներում եւ նույն այն դառն, բայց անհերքելի ճշմարտությունը, թե «Հայոց լեռն օրհն չի ...

Եկեք սեղմվենք իրար, դառնանք մի հոգի

դիմանա՝ կդիմանա վատ օրին...»:

Դիմանանք ու ապրենք այն, ինչքան պարզ, նույնքան իմաստուն գիտակցությամբ, թե «Չախորդ օրերը ձմռան նման կուգան ու կերթան»: Շնորհավոր Ձեր նոր տարին, ընկա հացին կարոտ մեր ժողովրդի ազնիվ զավակներ, որոնք քաջ գիտեն, որ այսօր մեզ հացից առավել Հույս է պետք, Հավատ եւ ապրելու-դիմանալու հզոր կամք:

Շնորհավոր Ձեր Նոր տարին, մեր արտերկրի քույրեր ու եղբայրներ, որոնք, ինչպես միշտ, մեր երկրի ծանր օրերին, օգնության ձեռք են մեկնում իրենց հարազատներին...

Շնորհավոր Ձեր Նոր տարին, Ղարաբաղում մարտնչող մեր քաջեր, որոնց անձնազոհությունից ու խիզախությունից է կախված ոչ միայն Ղարաբաղի, այլեւ մեր ժողովրդի ու մեր Հայրենիքի այս տարածքում լինել-չլինելու հարցը...

Շնորհավոր Ձեր Նոր տարին, հայ բազմաչարչար մտավորականներ, որոնք, համեստորեն իրենց դառավոր առաքելությունը, ցրտի, սովի, խավարի ու դաժան հողմերի միջով գալիս եք տանում մեր ժողովրդի հոգեւոր մշակույթի ու գիտության

առկայծող մոմն ու կերոնը...

Շնորհավոր Ձեր Նոր տարին, մեր հետաձգված կյանքի դատապարտված երիտասարդներ, մեր մանկական խաղերի տեղ կարիքի ու հոգսերի մեջ ապրող մանուկներ, մեր պապերի ու խնկելի կանայք, որոնցից ամեն մեկն այսօր մի-մի տառապյալ Տիրամայր է դարձել իր հարազատների համար...

Որովհետեւ ես գիտեմ, որ Դուք բոլորդ էլ կարող էիք անմռունչ դիմանալ յոթնապատիկ ավելի մեծ դժբախտությունների ու արհավիրքների, եւ այսօր ոչ այնքան վերքերից ու հոգսերից եք տառապում, ինչքան հակասություններից, որոնք տարանջատում են մեր ժողովրդին, սպառնում սրպանել մեր ազգային միասնությունն ու ոգին եւ մեր ազգը վերածել սոսկ ազգաբնակչության...

Թեեւ 1994-ի անվանումն իսկ մեզ լավ բան չի խոստանում, քանի որ անեկյան եղեն տոմարներից մեկի, Շան տարի է կոչվում... Եկեք շնորհավորենք իրար այս հերթական դաժան տարվա շեմին, եւ հոգս ու կարիքից լինի, թե վիշտ ու չարիքից, բայց սեղմվենք իրար, դառնանք մի հոգի ու մի մարմին՝ հանուն մեր Արայի դաշտի ու Արքազան կոծերի, որոնք կհնդանի են պահել մեր ժողովուրդը դարերով:

ԳԵՎՈՐԳ ԷՄԻՆ

Լուրերի Հոսք

Բուլղարիան արտաքսեց Ժիրինովսկուն... Գերմանիան չընդունեց

«Բուլղարիայից Վլադիմիր Ժիրինովսկու արտաքսումը չի ազդի ռուս-բուլղարական հարաբերությունների վրա», երեկ Սոֆիայում կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարեց Բուլղարիայի նախագահ Ժելյու Ժելեւը: Ընդհակառակը, այդ գործողությամբ մենք աջակցում ենք Ռուսաստանի ժողովրդավարական ու բարեփոխական ուժերին, որ դեսդի յուժեղանան ռեւանշիստներն ու ազգայնականները: Իրեն հարգող յուրաքանչյուր ինքնիշխան երկիր նույն կերպ կվարվեր որեւէ քաղաքական գործչի հետ, որը հյուր գալով կվիրավորեր այդ երկրի ժողովրդին: Մենք չէինք կարող թույլ տալ, որ պրն. Ժիրինովսկին վերածեւեր Բուլղարիայի հարեւան պետությունների սահմանները, հատկապես երբ անմիջական մոտակայքում ռազմական գործողություններ են մղվում: Եթե մենք լռեինք, դա կարող էր մեզ պառակտել հարեւանների հետ», հայտարարեց Բուլղարիայի նախագահը:

Միեւնույն ժամանակ, Գերմանիայի արտգործնախարարությունը հրաժարվել է մուտքի այցագիր տալ Վլադիմիր Ժիրինովսկուն: Հայտնելով այդ որոշման մասին, արտգործնախարարության ներկայացուցիչն ասաց, որ այն ընդունվել է օտարերկրացիների մասին օրենքի հիման վրա, որի համաձայն երկիր մտնելը կարող է արգելվել այն անձանց, «ում ներկայությունը վնաս է պատճառում Գերմանիայի շահերին»: Ավելի վաղ, կանցլեր Հելմուտ Քոլի ներկայացուցիչը հայտարարել էր, որ Բոննի իշխանությունները մտադիր չեն Ժիրինովսկուն հնարավորություն տալ Գերմանիան օգտագործելու աջ ծայրահեղական հայացքների քարոզչության համար:

Սնարֆ

Դրամական համակարգի փլուզումը Հարավսլավիայում

Հարավսլավական դինարի աղետալի արժեզրկման պատճառով երկրի շատ ձեռնարկություններ, ի վիճակի չլինելով աշխատողներին կանխիկ դրամ տալ, ... վճարում են բնամթերքով: Այսպես, Կրալեւո քաղաքի մետաղագործական գործարանի բանվորներն աշխատավարձի փոխարեն տուն բերեցին կենդանի խոճկորներ, իսկ տեղական բերքի լրագրողները ստացան 6-ական հավ: Ամանորյա սեղանի համար դա վատ չէ, վատն այն է որ կոմունալ ծառայությունները հրաժարվում են խոճկորներ ընդունել որպես լույսի կամ ջրի վարձ, իսկ տոմսավաճառներն ավտոբուսի տոմս չեն վաճառում ձվերով, եւ այնուամենայնիվ այսօր Հարավսլավիայում փաստորեն ամբողջ տարածքում ծաղկում է բնամթերային փոխանակումը:

Սնարֆ

Ուկրաինան մարում է պարտքերը

Նիկոլաեւ քաղաքի սեւծովյան նավաշինարանում ռուսաստանյան ներկայացուցիչներն սկսեցին փորձարկել գործնականորեն ծով դուրս գալու պատրաստ 4 մեծ սառնարան-ուղեւանակիրները: Ուկրաինայի Նախարարների կաբինետն արդեն որոշում է ընդունել, համաձայն որի բնական գազի պարտքի դիմաց ... համար այս նավերը կփոխանցվեն Ռուսաստանին: Նախատեսվում է դրանք փոխադրել Հեռավոր Արեւելք: Նման նշանակալի փոխանակային գործարքի հեղինակ դարձան նավագործարանի մասնագետները: Մոսկվայում եւ Կիեւում պնդվացված բանակցություններում խոսվել է նման կարգի 15 նավերի մասին: Այս հարցը հիմա քննարկում են փորձագետները:

Սնարֆ

«Սոցիալ տունը» չի տրվի դաշնակցային ժողովին

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը մերժել է «Սոցիալ տունը» դաշնակցային ժողովին հանձնելու վերաբերյալ պետական նորընտիր Դումայի 8 խմբակցությունների ներկայացուցիչների առաջարկությունը: Այդ մասին հայտնեց փոխվարչապետ Վլադիմիր Շումեյկոն մամուլի ասուլիսում: Նա ընդգծեց, որ այդ առնչությամբ գոյություն ունի նախագահի հրամանագիր եւ այն հարկավոր է կատարել:

Սնարֆ

Սուր Փշոց

Ամանորյա եւ ամենօրյա

❖ Դրամ-ոսկուլի առօրյա հավակառերից հոգնած՝ բժշկառանության դասագրքից խնդրում ենք, որ Ամանոր-94-ը վերածի 9-ը զումարած 4-ի:

❖ Կաղանդ հայրիկի տրամադրության անկախությունը, մի շարք խաղալիքների հետ միասին, կախված է տոնածառի ճյուղերից:

❖ Հավերժական՞ ճշմարտություն. Աներեւութից շատ տեսություն, շատ տեսությունից աներեւույթ:

❖ Առողջապահական նախարարություն. Նախարարություն, որ փորձում է չկորցնել իր առողջությունը:

❖ Լուսավորության նախարարություն. Նախարարություն, որը չի ուզում իր վրա վերցնել լույսերի անջատման պատասխանատվությունը:

❖ Նախարարների խորհուրդ. Նախարարներ, որոնք խորհրդի կարիք են զգում:

❖ Քանի որ պարզվեց, որ սպեկուլյանտներն են խանութ ... ինստրուկցիոնալիստները, ուստի նրանց պետք է շնորհել խաղաղության ... ...:

❖ Արման միահեծան է, ... բազմահեծան: Ի՞նչ ... ... գրասեր, երբ նրան ... ... նախարարական ... ... ինչպես ... ... րը, որոնց ... ...

Վերջի ...

❖- Փոխանակում ... ...

- Ես էլ ... ... հարաբերությունն ... հարաբերությունների ...

❖ - Ասում են, ... նարարի կենդանի ... ... բայր:

- Ճիշտ է, բայց խոզաս ... մոտ եղ բայր:

❖ - Մայրիկ, ու՞ր են մեր կողքի վանդակների գազանները, վաղուց է, չեն երեւում:

- Մարդիկ նրանց մեկ-մեկ ծորթեցին եւ կերան:

- Ուրեմն մարդիկ ինձ ու քեզ շատ են սիրում, որ չեն ծորթում:

- Ոչ: Մեր բախտը բերել է, որ նրանք մեզնից — զզվում են:

❖ - Թուրքական թերթերը սիրում են հաճախ կրկնել, «Հայերը մեր հարեւաններն են»:

- Իսկ ի՞նչ է, Թուրքիան Լոս Անջելեսի կողքի՞ն է:

❖ Թուրքական դեսպան. - Ես միացյալ ազգերի կազմակերպության առջեւ հանդիսավոր հայտարարում եմ, որ իմ հայրենիք Թուրքիան այսօր առաջադեմ, խաղաղակիրթ, ժողովրդավար երկիր է:

Նախագահող. - Խնդրում եմ, Ձեր ճառաքաղվածքը պիտի մի ֆոտոգրեք: Խոսափողը կջարդեք:

ԱՐԱ ՎԱՀՈՒՆԻ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Զիմբաբվեում եւս կա Հիտլեր

Զիմբաբվեի առաջատար «Հերալդ» թերթի ընթերցողները բավական զարմացան եւ ցնցվեցին, իմանալով, որ թեթեւ քաշում բռնցքամարտի երկրի չեմպիոնի տիտղոսը վիճարկելու է... Ադոլֆ Հիտլերը: Մինչեւ օրս Զիմբաբվեի բազմաթիվ գյուղական շրջաններում աֆրիկացի մանուկներին մկրտող սպիտակամորթ միսիոներները զուրկ չեն հումորի զգացումից. բավական հաճախ կարելի է հանդիպել սեւամորթ Շեքսպիրների, Չերչիլների, Սոկրատեսների եւ Նապոլեոնների: Իսկ ահա Գուդու ավանում գերմանացի միսիոները հայտնի չէ, թե ինչ նկատառումներով, որոշել էր 1959 թ. ծնված մանչուկին տալ արյունարբու ֆաշիստ բռնատիրոջ անունը: Բռնցքամարտիկի տխրահռչակ անունը շփոթեցնում է շատերին, այդ թվում Գերմանիայի դեսպանությանը եւ Կենտրոնական Աֆրիկայի իրեւական խորհրդին, բայց ոչ Ադոլֆին: Նա գտնում է, որ իր անունը սարսափեցնում է ռինգի մրցակիցներին եւ իրեն օգնում «լինել վճռական ու դաժան»: Իր որդուն նա նույնպես անվանել է Ադոլֆ Հիտլեր: Ասում են, թե [...]ւս տաղանդավոր բռնցքամարտիկ է, բացառված չէ, որ նրա անունը հայտնի դառնա միջազգային մարզական հասարակայնությանը: Սնարք

ՉԹՕ-ներ ցրտի բեւեռում

Նոր տարվա նախօրեին չբացահայտված թռչող օբյեկտ (ՉԹՕ) հայտնվեց հյուսիսային կիսագնդի ցրտի բեւեռում՝ Օյմյակոնի շրջանում: Առանձին ընթացող փոքր «ՈւԱԶ» ավտոմեքենայի ուղեւորները երեկոյան մթության մեջ հանկարծ նկատեցին, որ իրենց ուղեկցում է արտասովոր պայծառ երկնային մարմին: Սկավառակաձեւ օբյեկտի լույսն այնքան ուժեղ էր, որ տայգայի ճանապարհով հնարավոր էր ընթանալ առանց լուսարձակները միացնելու: ՉԹՕ-ն անընդհատ հետեւում էր ավտոմոբիլին գրեթե կես ժամ՝ մինչեւ Տոմտոր ավանը, որտեղ կտրուկ վեր խոյացավ եւ անհետացավ: Հենց այդ պահին ավանի տներում միաժամանակ մարեցին հեռուստացույցները: Պատմում են, որ նման առեղծվածային երեւույթներ նախկինում դիտվել են Օյմյակոնի շրջանի նաեւ ուրիշ գյուղերում: Սնարք

Ցանկացած նվեր օգտակար է

Ինչպես առածն է ասում, նվեր ձիու ատամներին չեն նայում: Իսկ ի՞նչ անել, երբ ստացված նվերը ձեզ դուր չի գալիս, կամ ուղղակի պետք չէ: Չինաստանում, որտեղ բարեկամներին, ընկերներին, ծանոթներին եւ գործընկերներին նվեր տալն ազգային մշակութային սովորույթ է, «անպետք» նվերների խնդիրը մեծ սրություն է ձեռք բերել: Արեւելաչինական Նանկին քաղաքում առաջարկվել է լուծման սեփական տարբերակը եւ բացվել է ոչ անհրաժեշտ նվերների գնման հատուկ մասնագիտացված խանութ: Իր գոյության 4 ամիսների ընթացքում խանութը մեծ ժողովրդականություն է ձեռք բերել: Քաղաքի բնակիչներն այստեղ են բերում ամենատարբեր առարկաներ՝ գրիչներ ու հնաոճ իրեր, ծաղիկների զամբյուղներ ու թանկարժեք ժամացույցներ: Առարկան ընդունելու պայմանն այն է, որ իրը չպետք է օգտագործված լինի: Որպես կանոն, գնված առարկան հետո վերավաճառվում է այլ խանութներում: Սնարք

Ռուսաստանը կօժանդակի Սեմիպալատինսկի տուժածներին

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը հրամանագիր է ստորագրել «Սեմիպալատինսկի զինափորձարանում միջուկային փորձարկումների հետեւանքով ճառագայթման ենթարկված քաղաքացիների սոցիալական պաշտպանվածության մասին»: Ինչպես նշվում է ՌԴ նախագահի մամուլի ծառայության հաղորդման մեջ, Սեմիպալատինսկի զինափորձարանում [illegible] ճառագայթման ենթարկված քաղաքացիներին 1994 թ. ապրիլի 1-ից տրվում են Չեռնոբիլի ատոմակայանի վթարի հետեւանքով նախատեսված որոշ արտոնություններ: Հրամանագիրը կքննարկվի ՌԴ Դաշնային ժողովում: Սնարք

1993 Թ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 10 ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ

Նշան Մունչյանը Հայաստանի 1993 թ. լավագույն մարզիկ

Դժվարին, չափազանց դժվարին էր անցնող տարին Հայաստանի մարզիկների համար: Սոցիալ-տնտեսական ահագնացող ճգնաժամն իր կնիքը դրեց նաեւ ընդհանուր մարզաշխարհի վրա: Եզակի էին դարձել ուսումնամարզական հավաքները, միջազգային մրցաշարերը, որոնք այնքան անհրաժեշտ էին մեր մարզիկների մարզավիճակի բարելավման համար: Այդուհանդերձ, մեր մարզիկները տոկունություն եւ անկոտրում կամք դրսեւորեցին, ելան միջազգային ամենապատասխանատու մրցաշարեր, մրցակիցների դեմ ակտիվ պայքար մղեցին եւ դեռ ավելին՝ խոսուն հաղթանակներ էլ տարան:

«Մարզական Հայաստան» թերթի ավանդական՝ թվով 34-րդ հարցման արդյունքներով (մասնակցել են մարզական լրագրողները) որոշվեցին ՀՀ 1993 թ. 10-ը լավագույն մարզիկները: Այն գլխավորում է կաշվե ձեռնոցի տաղանդավոր վարպետ, երեւանցի Նշան Մունչյանը, որն անցած մրցաշրջանում դարձավ աշխարհի չեմպիոն:

1. Նշան Մունչյան

Աննախադեպ է այժմ որպես պատմություն դարձած բռնցքամարտի աշխարհի վերջին առաջնությունը, որն անցկացվեց Ֆինլանդիայի Տամպերե քաղաքում՝ մարզասերներին պարգեւեց վեհացած հայորդիների ցուցադրած հմտություններով:

Առավել ուշագրավ եւ դիտարժան էին Նշան Մունչյանի մրցելույթները: Նա, որ ավելի քան տասը տարի մրցանակներ է նվաճում միջազգային մրցաշարերում, այս անգամ էլ [illegible] իրեն հատուկ առանձնահատկություններով եւ մեկը մյուսի հետեւից հաղթանակներ տանելով՝ իր համար եզրափակիչի ուղի հարթեց: Եվ ահա «ոսկու» համար պայքարում «Հայաստան» մարզական միության պատվիրակի մրցակիցն էր բուլղարացի Դանիել Պետրովը: Ակնկալվում էր գեղեցիկ եւ դիտարժան պայքար, եւ այն իսկապես կայացավ: «Կողմերը» լավատեղյակ էին միմյանց ունակություններին: Կարեւորն այդ պարագայում թերեւս այն էր, թե նրանցից ո՞վ էր ավելի ճիշտ կռահել մրցակցի մտադրությունները, ո՞վ էր տակտիկապես ավելի ճիշտ կառուցել մենամարտը: Այդ ամենը, իհարկե, ցույց տվեց հանդիպումը, որն ավարտվեց վաստակավոր մարզիչ Ա. Անտոնյանի սանի անվիճելի առավելությամբ: Արդյունքում Մունչյանին հանձնվեց չեմպիոնության ոսկե մեդալը եւ ի նշան դրա, մարզադահլիճի կամարների ներքո առաջինը 48 կգ. քաշային կարգի չեմպիոնի պատվին հնչեց Հայաստանի օրհներգը եւ փողփողալով վեր խոյացավ մեր եռագույնը:

2. Աղասի Մանուկյան

Հայաստանի լավագույն մարզիկի պատվին լինելուն արժանի էր նաեւ գյումրեցի Աղասի Մանուկյանը (62 կգ., «Հայաստան» Մ. Մ.): Վաստակավոր մարզիչ Ա. Սարգսյանի սանը, որը շուրջ երկու տարի դադարել էր մարզվել, կրկին ասպարեզ վերադարձավ հայրենիքի մարզական շահերը պաշտպանելու բուռն ցանկությամբ: Պատվավոր գյումրեցին այլ կերպ չէր կարող, քանզի նրա համար կարեւոր այլ պայման գոյություն չունի: Առաջին մարզումներն Աղասուն չէին հուսադրում (ասես հունահռոմեական ըմբշամարտում նորեկ լիներ): Ու մի երեկո, երբ պարապմունքից հոգնած վերադարձավ իրենց ընտանիքին հատկացված ժամանակավոր կացարանը եւ պառկեց մահճակալին, աչքերի առջեւ փայլփլեցին պատից կախված իր երբեմնի նվաճած ոսկե մեդալները: Դրանից ոգեւորվեց ըմբիշը, մտովի վերհիշեց մարզական իր կենսագրությունը, [illegible], վերլուծեց իր նախորդ հնարքները եւ... որոշեց անպայման մեկնել Ստոկհոլմում անցկացվելիք աշխարհի առաջնությանը: Եվ Աղասին իրենն արեց. բարձրացավ պատվո պատվանդանի ու կանգնեց... առաջին աստիճանին: Այո, Մանուկյան ըմբիշը գերազանցեց նույնիսկ իր սպասելիքները: Այնպես էր կառչել մրցագորգին, այնպես համոզված էր գոտեմարտում, տարատեսակ ու բազմազանակային այնպիսի կոմբինացիաներ էր կատարում, այնքան գեղեցիկ հնարքներ ցուցադրում, որ արժանացավ մրցաշարում սահմանված ամենապատվավոր՝ լավագույն ըմբիշի համար սահմանված մրցանակին: Ու մինչ մարզադահլիճում գյումրեցու հաղթանակի պատվին ծափեր էին թնդում, Աղասին մտորում էր, որ առաջիկա տարիներին էլ պետք է գրոհել մար-

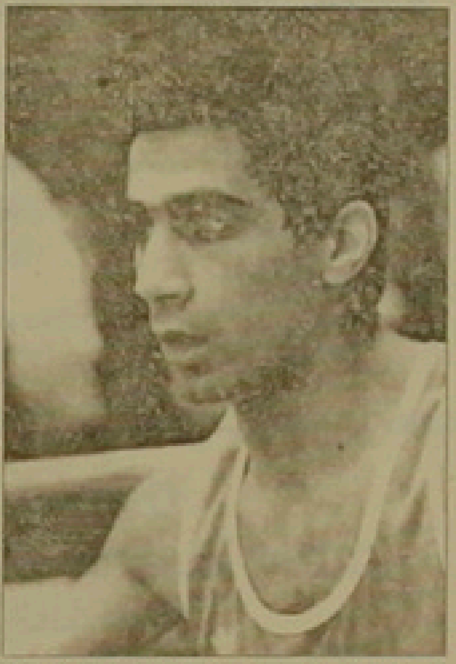

զական պարծանքներ, ընդհուպ օլիմպիականը:

3. Հովիկ Մանուկյան

Աշխարհի մեր նորաթուխ չեմպիոնի անունն էլ է վաղուց միջազգային ճանաչման արժանացած: Վանաձորցի սամբիստը արդեն ճաշակել էր աշխարհում եւ Եվրոպայում ամենաուժեղը լինելու քաղցրությունը: Հաղթել էր համամիութենական եւ միջազգային բազմաթիվ մրցաշարերում: Անել է թե՝ վաստակավոր մարզիչ Գ. Գեւորգյանի սանը Կստովո էր մեկնել աշխարհի չեմպիոնի կոչումը պաշտպանելու դժվարին առաքելությամբ: Իրավիճակն այդպիսին էր, որովհետեւ, չեմպիոնների դեմ բոլորն են անմնացորդ ուժերով պայքարում, բոլորն են ցանկանում պատվավոր հաղթանակի արժա-

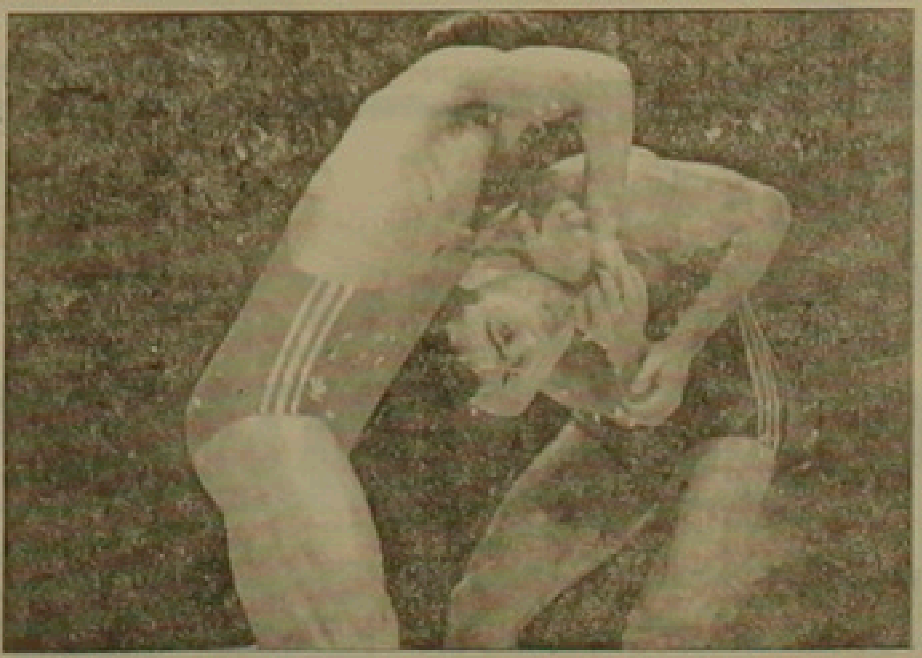

նանալ: Հենց նման ցանկություններ դրսեւորեցին 57 կգ. քաշային կարգի մյուս առաջատարները: Բայց Հովիկը ոչ մեկի գրոհից չընկրկեց, չերերաց: Ավելին, նրա ամուր բռնվածքներին ակնթարթորեն հետեւում էին նրբաճաշակային գցումները, որոնք մրցավարները բարձր միավորներով էին գնահատում: Այդպես՝ բոլոր մրցելույթները, որոնք դինամոյական Մանուկյանին օծեցին հաղթանակով, իսկ Մանուկյանը հայրենիք վերադարձավ որպես աշխարհի կրկնակի չեմպիոն:

4. Արմեն Նազարյան

19-ամյա հունահռոմեական ոճի ըմբիշի տարիքն էլ է հուշում (52 կգ., «Հայաստան» Մ. Մ.), որ նա առանձնապես մարզական հարուստ կենսագրություն չունի: Փոքրամարմին այդ մարզիկը, որին երջանկության գուրգուրանքով «Ձաձիչ» մականունով են դիմում, բարձր ձայնով խոսեց 1993-ին: Տղան զարմանալի ակտիվ գոտեմարտերով հաղթեց Հայաստանի, ապա Եվրոպայի եւ աշխարհի երիտասարդական առաջնություններում եւ մեր գլխավոր թիմում ընդգրկվելու յուրօրինակ հայտ ներկայացրեց:

Մարզական խորհուրդը սիրում, գնահատում էր մարզիչներ Ռ. Ներսիսյանի եւ Ռ. Ասրյանի սանին: Նրա գրոհային մարտաոճն էլ, տոնած հաղթանակներն էլ շատ բան էին հուշում: Թերեւս մտավախում էին ըմբիշի մրցափորձի պակասից:

Արմենը շատ է ջանել, մտածում էին մարզիչները, բայց եւ «ամուր ընկույզ» կարող է լինել...

Խորհուրդը Արմենին, ի վերջո, վստահեց, հավաքական ընդգրկեց եւ դրա կազմում ուղեկցեց Ստոկհոլմ: Այնտեղ թե ի՞նչ արեց Արմենը՝ բոլորիս է հայտնի: Բայց եւ հիշատակենք, որ նա դարձավ աշխարհի փոխչեմպիոն եւ պարգեւատրվեց արծաթե մեդալով:

5. Յուրի Սարգսյան

Կաղապարով մեծանուն ծանրորդի անունը, երեւի մարզասերը հաճելիորեն զարմանա, թեեւ, հայտնի է, որ էջմիածինցի վարպետը Մելբուռնում, աշխարհի առաջնությունում, 64 կգ. քաշայինների պայքարում, «բրոնզի» է արժանացել: Կարելի է նաեւ ենթադրել, թե որպիսի ջանքով ու տանջանքով է տարել «Սեւան» ԿՄԸ պատվիրակը: Հեշտ չէ 33 տարեկան ընտանիքավորված մարդու համար, այն էլ՝ մեր պայմաններում, կրկին մարզադահլիճ մտնել, պարապել, առաջին կարեւորության մրցումների ելնել եւ դեռ մրցանակակիր դառնալ: Ահա թե ինչու, մարզական գիտակները, ծանրամարտի երկրպագուները Յուրիի նվաճումը մարզական սխրանք համարեցին: Հավանաբար ոչ մեկը չվիճեց նման կարծիքը:

6. Խաչատուր Քյափանակցյան

Մեծ մրցապայքարներում՝ գյումրեցի ծանրորդի (74 կգ «Հայաստան» Մ. Մ., մարզիչ Վ. Բիչախչյան) հաղթարշավը, հնարավոր է, որ սկսվեր 1992-ին՝ օլիմպիական տարում: Բայց այդ բանը տեղի չունեցավ, որովհետեւ ԱՊՀ-ի ծանրամարտի հավաքականի մասնագետներն այլ ընտրության վրա կանգ առան: Բայց փույթ չէ, Խաչատուրը մնաց տանը եւ շարունակեց նպատակային մարզումները: Դրանք ցանկալի արդյունք տվեցին այս տարի՝ Եվրոպայի առաջնությունում, որտեղ հայ դյուցազունը դարձավ ոսկե դափնեկիր: Խաչատուրը դժգոհելու տեղիք չտվեց նաեւ Մելբուռնում աշխարհի առաջնությունում, որտեղ հայտավորված էր 74 կգ. քաշային ծանրորդների պայքարում, ուր ճանաչվեց չորրորդը:

7. Արշակ Ավարտակյան

Բռնցքամարտի հայկական պատմագրում տեղ գտավ նաեւ երեւանցի Արշակ Ավարտակյանը (91 կգ.): Շնորհալի դինամոյականը քանիցս հաղթող է դարձել միջազգային մրցումներում: Դրանցում տոնել է կարեւոր հաղթանակներ: Այդ հանգամանքը հաշվի առնելով էր, որ մարզասերները վերստին հաջողություն էին ակնկալում Տամպերեի աշխարհի առաջնության մեկնած հերկուլեսից: Եվ մարզիչ Լ. Նոխուդյանի սանը պատվով լուծեց իր առջեւ դրված խնդիրը. այն էր դառնալ մրցանակակիր: Իսկ Արշակի նվաճած բրոնզե մեդալը ասածի վկայությունն է:

Հուսանք, որ 21-ամյա վարպետի հաշվին մարզական նոր տարում էլ խոսուն հաղթանակներ կգրանցվեն:

8. Հրաչյա Պետիկյան

Բոլորովին վստահ կարելի է լինել օլիմպիական չեմպիոն, գնդակային հրաձգության անզուգական ասպետ Հրաչյա Պետիկյանի ունակությունների եւ հնարավորությունների նկատմամբ, մանավանդ որ, մարզիչ Վ. Նիկողոսյանի սանն առավել պիտանիություն է դրսեւորում պատասխանատու մրցումներում: Իսկ երեւանցի հրաձգակրի համար կարեւոր ստուգատեսներ դեռ շատ կան: Միայն թե պետք է զինվել համբերությամբ եւ հետեւել Հրաչյայի մեկնարկներին: Իսկ հաղթանակների հարցում ընտրություն կկատարի ինքը անվրեպ նշանառուն: Բոլորից լավ Պետիկյանն է կռահում, թե երբ եւ որտեղ է պետք հաղթել...

9. Վարդան Ոսկանյան

Ոսկեհեր, սպիտակամաշկ, բարետես երիտասարդ է նուբարաշենցի սամբիստը (62 կգ.): Նա համեստ, շիտակ բնավորությամբ, ընկերասեր երիտասարդ է: Նրա մասին հաճույքով են խոսում ՀՀ լուսնախարարության սամբոյի եւ ձյուդոյի օլիմպիական հերթափոխի մանկապատանեկան դպրոցում, որի սանն է, ինչպես նաեւ հավաքականի տղաները: Իսկ ահա երբ գոտեմարտում է Վարդանի դեմքին մի տեսակ դաժանություն է դրսեւորվում եւ կարծես անընդհատ ինչ-որ մեկին է հետապնդում կամ որոնում: Սա ընդգծում է Ոսկանյան սամբիստի մեծ մարտունակությունը, որի շնորհիվ նա անցնող տարում դարձավ Եվրոպայի չեմպիոն եւ աշխարհի առաջնության բրոնզե մրցանակակիր:

Մարզիչներ Վ. Հովհաննիսյանի, Ն. Կարլյանի եւ Ժ. Քաջոյանի սանից ակնկալվում են նորանոր հաղթանակներ:

10. Էլինա Դանիելյան

15-ամյա այդ բարետես մարզուհին երկու տարի անընդմեջ ուժեղագույնն է ճանաչվում աշխարհում: Հուսադրող էր նաեւ Հնդկաստանում վերջերս անցկացված աշխարհի առաջնությունը՝ մինչեւ 20 տարեկան մարզուհիների մասնակցությամբ, որտեղ մարզիչ Հ. Խաչիկյանի սանուհին եզրափակեց լավագույն հնգյակը:

Հայաստանի լավագույն թիմը

Թիվ 1 թիմի ընտրության հարցը չափազանց դյուրին էր, քանզի միայն Հայաստանի շախմատի տղամարդկանց հավաքականն էր, որ վերելքով էր հանդես եկել աշխարհի թիմային առաջնությունում (Լյուցեռն)՝ գրավելով չորրորդ տեղը: Հիշարժան է, որ հավաքականը համալրած գրոսմայստերական վեցյակը (Ռ. Վահանյան, Ս. Լպուտյան, Ա. Մինասյան, Վ. Հակոբյան, Ա. Անաստասյան, Ա. Պետրոսյան) նույն կազմով էր հանդես եկել նաեւ նախորդ մրցաշրջանում կայացած համաշխարհային օլիմպիադայում եւ արժանացել 3-րդ մրցանակի:

Հայաստանի 10 լավագույն մարզիչները

Մեր մարզիկ-մարզուհիների հաջողության գործում անգնահատելի են նրանց անձնական եւ հավաքական թիմերի մարզիչների ծառայությունները: ՀՀ սպորտվարչությունն ավանդաբար, մրցաշրջանի վերջում որոշում է տարվա տասը լավագույն մարզիչներին: 1993թ. արդյունքներով առաջին տասնյակում տեղ են գտել (այբբենական կարգով) հետեւյալ մարզիչները.

Ա. Անտոնյան (բռնցքամարտ, Երեւան),
Ռ. Ասրյան (հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտ, Երեւան),
Գ. Բարսեղյան (ստենդային հրաձգություն, Արտաշատ),
Վ. Բիչախչյան (ծանրամարտ, Գյումրի),
Գ. Գեւորգյան (սամբո, Վանաձոր),
Ռ. Գոլեցյան (ազատ ըմբշամարտ, Արտաշատ),
Ռ. Կարապետյան (ազատ ըմբշամարտ, Երեւան, [illegible]),
Ն. Կարլյան (սամբո, Երեւան),
Ա. Համբարձումյան (շախմատ, Երեւան),
Ա. Սարգսյան (հունահռոմեական ըմբշամարտ, Գյումրի):

ՅՈՒՐԻ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

AIR-TOUR

«Հայկական ավիաուղիներ» ավիաընկերության «Ավիատրանս» ղեսական դուստր ձեռնարկության «Էյր-տուր» ֆիրման 1994 թ. հունվարից սկսում է ուղիղ ավիաչվերթներ
ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ, ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ, ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻԱ, ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԵՒ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ:

Երաշխավորում ենք բարձրորակ սպասարկում եւ ամենացածր գներ:

Պուշկինի փ. 43 հեռ. 53.05.11, 53.05.33

THE UNITED STATES AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT REQUIRES THREE BEDROOM DETACHED HOUSES FOR OFFICIALS WHO WILL BE JOINING THE AGENCY IN YEREVAN. PREFERENCE IS FOR HOUSING IN THE BAGRAMIAN AVENUE AND AIGEDZOR DISTRICT. PLEASE WRITE OF VISIT 10 AIGEDZOR STREET OR CALL 26.34.97 DURING BUSINESS HOURS.

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալությունը ցանկանում է վարձել 4-5 սենյականոց առանձնատներ Երեւան ժամանող իր պաշտոնյաների համար: Նախապատվությունը կտրվի Բաղրամյան պողոտային եւ Այգեձոր թաղամասին: Խնդրվում է գրել կամ այցելել գրասենյակ Այգեձորի 10 հասցեով կամ զանգահարել 26.34.97 հեռախոսահամարով, աշխատանքային օրերին ժ. 9: 00-17:00-ը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ՖԻՆԱՆՍԻՍՏ» բանկային տնտեսագիտական ինստիտուտը նախապատրաստական բաժանմունքում հայտարարում է ընդունելություն:

Դիմումները ընդունվում են մինչեւ 1994 թ. հունվարի 20-ը ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից) ժամը 10:00–14:00:

Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել 53.27.72 հեռախոսահամարով: Հասցեն՝ Պուշկին 25, 1-ին մուտք, 307 սենյակ:

ԱՐԻՆԱ

ԳՈՎԱԶԴԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

շնորհավորում է
ՁԵՐ ՆՈՐ
ՏԱՐԻՆ

...եւ հիշեցնում է, որ կտեղադրի Ձեր գովազդը թերթերում արագ եւ որակով:
52.22.48

LUXUEUX STUDIOS MEUBLÉS

MONT-ARARAT

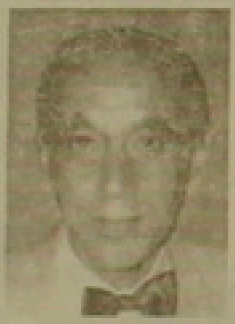

YEZEGUELIAN

DANS LE QUARTIER PRESTIGIEUX DES CHAMPS ELYSEES

Studios avec téléphone direct TV couleur - kitchenette

ՇՔԵՂ, ԿԱՀԱՎՈՐՎԱԾ ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶՈՒՄ

ԵԶԵԿԵԼՅԱՆ

ՇԱՆԶ ԷԼԻԶԵԻ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻՎ ԹԱՂԱՄԱՍՈՒՄ

ՍՏՈՒԴԻՈ ՈՒՂԻՂ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ, ԳՈՒՆԱՎՈՐ ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑՈՎ ՈՒ ՓՈՔՐԻԿ ԽՈՀԱՆՈՑՈՎ:

S'adresser : 34, avenue Champs-Elysées Paris 8e
Tél.: 43.59.65.81 Fax : 40.74.08.59

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վարձով է տրվում երեք սենյականոց բարեկարգ բնակարան քաղաքի կենտրոնում, Նալբանդյան փողոցում: Վարձը՝ տարադրամով: Տեղեկությունների համար զանգահարել 52.24.17:

Ազգ
Azg

SUBSCRIPTION RATES

	6 months	One year
UNITED STATES		
Second Class	$ 45	$ 82
First Class	$ 65	$ 125
CANADA Air Mail	$ 135	$ 250
OVERSEAS Air Mail	$ 275	$ 500
OVERSEAS Surface	$ 135	$ 250

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՆԱԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԵՐԹԸ ԱՅԺՄ ԱՄՆ-ՈՒՄ

ARMINCO LTD

«ԱԶԳ» օրաթերթը հաղորդվում է ԱՄՆ «ԱՐՄԻՆԿՈ» ԱՊԸ-ի համակարգչային կապով:
Հեռախոս 7-8852-281425
Ֆաքս 7-8852-285082
E-MAIL INTERNET: ROOT. YEREVAN@REX. IASNET. COM

YES! I would like to subscribe to AZG Armenian Daily

Please make check payable to: AZG Publishing Co.

Name ....
Address ....
City ....
State/Zip .... Tel ( ) ....

❑ 1 Year ❑ 6 Months
❑ Payment enclosed
❑ Bill me
❑ Charge my
-Visa
-Master Card
-AmEx

credit card number

expiration date

Armenia's Most Popular Daily NOW AVAILABLE IN USA

AZG Publishing Co., 22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park, CA 91303

FOR ADVERTISING & SUBSCRIPTION: (818) 598-0423

Տպագրվել է «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 25 000. Պատվեր 1666. Ստորագրված է տպագրության՝ 30. 12. 1993

digitised by A.R.A.R.@